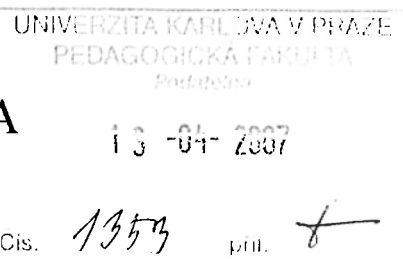

UNIVERZITA KARLOVA PRAHA

Pedagogická fakulta

Katedra primární pedagogiky

Učitel v mateřské škole

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce : Doc.PhDr. Opravilová CSc.

Autor bakalářské práce: Monika Sklenářová

Studijní obor: Učitelství pro MŠ

Forma studia: prezenční

Bakalářská práce dokončena: březen, 2007

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

V Praze dne 25.4.2004

Anotace

Bakalářská práce nazvaná „Učitel v mateřské škole“ se zabývá pohledem na učitele jako na mužský element v předškolním školství. Zkoumá, jak rozdílně působí na děti muž učitel a žena učitelka a autoritu obou učitelů ve třídě plné dětí. V práci také zjistíte, jakou důvěru mají rodiče dětí k mužskému prvku mateřské školy. Jaké místo má učitel v českém předškolním vzdělávání.

Annotation

Bachelor paper called „Teacher in a nursery school“ grapple with a view to the teacher like a men element in a pre-school education. Search, how different effects on children men teacher and women teacher and search a dominancy both teachers in a class of children. In a paper, you can find out what belief have parents of children to a men component in a nursery school. What place has a men teacher in a czech pre-school education.

OBSAH :

Úvod

Cíle bakalářské práce

Teoretická část

1. Historie a současnost rozdělení mužských a ženských rolí
 - 1.1. Pohlaví a gender
 - 1.1.1. Utváření gender
 - 1.2. Genderové stereotypy
 - 1.3. Historie postavení mužů a žen ve společnosti
 - 1.3.1. Novověk - až po průmyslovou revoluci
2. Gender a pracovní místa
 - 2.1. Androcentrismus
 - 2.2. Svět práce v ČR ve 20. století
 - 2.2.1. Trh práce a ženy
 - 2.2.2. Trh práce a muži
 - 2.2.3. Porovnání mužů a žen ve světě práce
3. Historie učitelů v předškolních zařízeních do 20.století
 - 3.1 .Feminizace školství
4. Vliv mužských a ženských vzorů na děti
5. Působení mateřské školy na gender uvědomění

Praktická část

1. Cíle
2. Východiska
3. Hypotézy
4. Metodika práce
5. Podmínky experimentu
6. Scénář postupu při sledování
7. Výsledky zkoumání jednotlivých učitelů
8. Celkové shrnutí
9. Výsledky předpokladů

Závěr

Literatura a informační zdroje

Přílohy

Úvod

Téma muž v mateřské škole jsem si nevybrala náhodou. Velkou část pedagogické praxe jsem strávila ve fakultní MŠ s panem učitelem ve třídě. Měla jsem tedy možnost po delší dobu pozorovat jeho přístup k dětem a k povolání učitele jako takovému. Zaujal mě profesionální postoj k individuálnímu rozvoji dítěte, který se v praxi příliš často nevidí, pomocí něhož pan učitel vytváří osobní záznamy dětí a jednotlivě dětem připravuje pracovní listy. Ještě větším přínosem pro mě bylo sledování práce jeho i paní učitelky s integrovanými dětmi.

Po půl roce jsem s překvapením zjistila, že jedno z dětí ve třídě patří právě panu učiteli. Jeho dcera se k němu chovala nemajetnický a spontánně bez projevů vzdorů nebo přílišné citové náklonnosti. Viděla jsem již několik paní učitelek majících vlastní dítě ve školce kde pracují, a vždy byl problém s citovou vázaností dítěte na matku i v případě různé matky- učitelky. Děti učitelek obvykle dělaly problémy při kontaktu jejich maminky s jinými dětmi nebo při odloučení a odchodu do jiné třídy. Tyhle problémy u pana učitele vůbec nenastaly ani když stejnou školku začalo navštěvovat druhé (a bojácnější) dítě pana učitele. Přivedlo mě to k zamyšlení nad rolí muže jako učitele v mateřské škole. I přesto, že mužů v mateřské škole není příliš, rozhodla jsem se oslovit i ostatní učitele a srovnat moje zkušenosti i s jinými pány, kteří se rozhodli pro profesi pedagoga nejmenších dětí v předškolním zařízení.

Postupem zkoumání jsem se začala více zajímat o postavení mužů v ženském kolektivu a také pohledem žen na muže v předškolním zařízení. Proto jsem oslovila několik paní učitelek a dala jim podobný dotazník jako pánům učitelům, ale orientovaný z pohledu ženy.

Jak se společnost dívá na muže pedagoga pracujícího v mateřské škole? Odvíjí se postoj society od rozdělení ženských a mužských rolí ve společnosti? To je podle mého jedna z nejdůležitějších otázek tohoto tématu, která se bude prolínat celou prací. K této otázce mě přivedli lidé kolem mě. Když jsem jim položila otázku týkající se tématu méj bakalářské práce, hleděli na mě s udiveným výrazem ve tváři a s další otázkou vyplouvající na povrch. Copak jsou v mateřské škole i muži jako učitelé? Ujistila jsem je o jejich existenci a obvykle jsme v diskusi na téma rozdělení mužů a žen v profesích pokračovali. Překvapilo mě, kolik mladých lidí v mém okolí má silně zakořeněné dané společenské role žen a mužů ve společnosti. I po delším rozhovoru se mi je často nepodařilo přivést alespoň k zamyšlení nad společenskými dogmaty. Bohužel i já jsem si při podrobnějším zkoumání tohoto tématu musela přiznat, že z některých „sociálních pravd“ nedokážu ani já sama i přes snahu ustoupit a pokusit se jiný postoj.

Některé věci jsou nám již od mateřské školy vštěpovány a je velice těžké změnit názor, který zastáváte celý život. Při troše nadsázky lze říci: starého psa novým kouskům nenaučíš.

Ke změně postoje společnosti vůči profesi učitele u předškolních dětí by bylo potřeba hodně času a úsilí. Muselo by se změnit několik věcí. Myslím, že by se mělo vyvinout větší úsilí v osvětě společnosti o práci v předškolních zařízeních. Je nutné vysvětlit lidem důležitost předškolní docházky a její význam pro celý budoucí život. To by vedlo k vyššímu zájmu o práci pedagogů v mateřské škole. Měli by si uvědomit, jak rozsáhlé znalosti musí mít učitel u nejmenších dětí a jak náročné povolání to je. Lidé by se měli dozvědět o prvopočátcích předškolních zařízení a mužích v jejich třídách. Následně by se měla zvýšit prestiž tohoto povolání i platové ohodnocení pedagogů v mateřských školách. Myslím, že tyto podmínky by vedly mnohé mladé muže ke zvážení své budoucí kariéry a že by se povolání pedagoga stalo otevřenější vůči ženám i mužům, kteří chtějí „stát na vlastních nohách.“

Teoretická část

1. Historie a současnost rozdělení mužských a ženských rolí

1.1. Pohlaví a gender

V současné době se stále více používá termín gender. Je to pojem, který se dostává do běžného jazyka lidí, ale jeho obsah zůstává často nevyjasněný. Na první pohled by se mohlo zdát, že termíny gender a pohlaví jsou stejné. Ale není tomu tak.

Pojem **pohlaví** postihuje pouze biologický rozdíl mezi muži a ženami. Pojem **gender** popisuje rozdíly psychologické, sociální, historické a kulturní. Důkazem toho, že potřebujeme dva termíny je fakt, že biologické pohlaví žen a mužů zůstává po tisíce let stejné, zatímco postavení žen a mužů ve společnosti, jejich role v rodině, vlastnosti, které se přiřítají mužům či ženám, to vše se proměňuje v čase a v různých kulturách se liší. (Jarkovská, L.,2004)

Termín **gender** (z angličtiny, vyslov *džendr*) se používá k označení kulturně vytvořených rozdílů mezi muži a ženami. Se stejným významem bývá někdy užíván český výraz *rod*. Pojem se začal užívat ve společenských vědách v druhé polovině 20. století v rámci feministického paradigmatu.

Gender můžeme chápat jako sociálně utvářený soubor vlastností, chování, zájmů, vzhledu atd., který je v určité společnosti spojován s obrazem muže nebo ženy. Obsah souboru ženských a mužských profilů je daný různými kulturami. I v průběhu dějin se pohledy na muže a ženu značně liší. Ženské a mužské charakteristiky tedy nevycházejí z biologické determinace, ale jsou vytvářeny kulturou společnosti prostřednictvím socializace. Teprve socializací se z člověka stává žena či muž. V průběhu života se člověk seznamuje s tím co je představa „mužskosti“ a „ženskosti.“. člověk se snaží ztotožnit se svojí generovou identitou.

(Smetáčková,I., Vlková,K, 2005)

Gender je sociální konstrukt. Kultura a společnost působí rozdílně na muže a ženy, což vede k sociálně konstruovaným rozdílům v jejich chování, očekávání či postojích. Tyto rozdíly nejsou univerzální, v různých společnostech a v různých dobách se významně liší.

Komplementárním pojmem je termín pohlaví (anglicky *sex*), který se užívá pro rozdíly biologické. Pohlaví je na rozdíl od genderu univerzální kategorií, která je nezávislá na čase a místě.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Gender>)

1.1.1. Utváření gender

Náš gender se vytváří ještě dávno před tím než se vůbec narodíme, pokud si rodiče dají zjistit pohlaví svého nenarozeného dítěte. Pro chlapečka kupují modré oblečení a hračky, modrou vaničku i dečku nebo kočárek. Pro holčičku platí podobné zásady, ovšem v barvě růžové. Na otázku: proč, lidé situaci vysvětlují rychlým rozpoznáním pohlaví dítěte podle barvy oblečení, deky, atd. Neuvědomují si, že již těmito maličkostmi v raném dětství ovlivňují budoucí postoje dítěte k postavení žen a mužů ve společnosti.

K dětství patří neodmyslitelně i hračky. Chlapci dostávají automaticky auta a vláčky, zatímco děvčatům jsou předkládány panenky, kočárky, kuchyňky a jiné zmenšené pomůcky na zvládnání péče o domácnost a rodinu.

Chlapcům se od malinka říká, že chlapi přeci nepláčou a dívkám, že nemají zlobit jako kluci. Již se nemluví o pláči jako o přirozenosti lidského chování. Muži kvůli pohledu společnosti chodí plakat do ústraní a nechtějí jej přiznat. Proč? Proč se pláč přiřazuje ženám a agresivita mužům?

Pokud přijde děvče s odřenýma nohama, pokáráme ji a vysvětlíme, že holčičky nelezou po stromech ani neskáčou v kalužích. Dívka má spořádaně chodit v čistých šatičkách a prezentovat se podle norem společenského chování.

Působením sociálního očekávání se dítě obrazu společnosti přizpůsobuje. Socializací se z člověka ve společnosti stává žena nebo muž se všemi vlastnostmi, způsoby chování a zájmy, které k jeho pohlaví v dané společnosti patří.

V průběhu socializace se dětem dodnes podsouvají různé vlastnosti podle jejich pohlaví. Děvčata mají být kooperativní, empatická, submisivní a necílevědomá, poslušná a pasivní. Chlapci jsou oproti tomu vedeni k aktivitě, kreativitě, dominanci, odvaze, průbojnosti a zvědavosti. (Smetáčková 2005)

Pravděpodobně se genderová identita z větší části vytváří do tří let věku dítěte a v průběhu dalších let se pouze utvrzuje pod vlivem rodiny, okolí a médií.

1.2. Genderové stereotypy

Podle Lucie Jarkovské jsou genderové stereotypy předsudečné představy o tom, jací/ jaké mají muži a ženy být a jak se mají chovat. Snaží se muže a ženy udržet v určitých rolích, které někomu vyhovují, ale pro mnohé jsou spíše překážkou, aby si zařídili život podle toho, jak sami touží, a ne podle toho, jak si to představuje jejich okolí a společnost. (Jarkovská 2005)

Společnost předpokládá, že ženy nebo muži mají shodné vlastnosti a zájmy. I chlapci v mateřské škole jsou téměř šokováni zjištěním, že dívka může mít doma plnou skříň aut sportovními počinaje a popeláři konče. Nemohou nebo nechtějí uvěřit, že si dívka ráda zazavodí s autíčky na ovládání nebo na autodráze. Pokud někdo vidí dospělou ženu hrající si s dětmi, jak převléká panenky, ani se nad tím nepozastaví. Pokud by byl na místě muž, ihned by byl označen za „divného.“

Genderové stereotypy v naší společnosti jsou jednoznačné. Žena má být především matka starající se o rodinu a domácnost. Pokud stíhá být dobrou matkou a zároveň dělat kariéru v práci, je vše v pořádku. Pokud se jí ale jedna z rolí nedaří perfektně, je okolím označena buď za „maminu,“ která se má raději věnovat dětem nebo za kariéristku, která dává přednost práci a zanedbává svou rodinu. Od muže se očekává pouze jediné. Být živitelem rodiny. O děti ani o domácnost se starat nemusí, jen aby finančně zabezpečil rodinu. Dobrý otec starající se o domácnost je v Čechách spíše vzácností.

1.3. Historie postavení mužů a žen ve společnosti

V historii lidstva se až na pár výjimek dočítáme stále jen činy významných mužů. Muži v rolích postav z mýtů a bájí, vládců, bojovníků, vědců, filosofů, objevitelů, politiků a reformátorů. Kam se ale poděly ženy? Že by v minulosti žily pouze Eva, Máří Magdaléna, Kleopatra, Marie Terezie, M. C. Sklodowska či Božena Němcová?

Historii světa tvoří muži. Téměř jako by ženy neexistovaly. Někdo ale muže rodit a vychovávat musel. Ženy byly v dlouhých úsecích historie vnímány jako ochránitelky domácího krbu a muži byli spojováni s veřejným životem.

Před vznikem antické kultury ovlivňovaly obyvatele Peloponéskeho poloostrova bohyně původních osadníků, ale po pronikání nomádských indoevropanů a po smíchání božstev, začal do Evropy pomalu ale jistě pronikat patriarchát. Ženy se od vzniku prvních škol v antickém Řecku směly učit pouze vyšívání a vaření, zatímco muži se mohli ponořit do tajů filosofie a matematiky. Odpradávná muži ovlivňovali směr dějin, zatímco ženy čekaly doma a nesměly

se vměšovat do mužských záležitostí. Tento patriarchát Evropy se držel díky Křesťanství jako hlavnímu náboženství, téměř bez námitek žen, až do dvacátého století. Takovýto model platil ve vyšších a vysokých vrstvách obyvatel. Do té doby se ve veřejném světě objevilo jen několik slavných žen, jejichž jména nebyla zapomenuta. Neměly lehký vstup a pobyt v ryze mužské společnosti, ale podařilo se jim uspět. (Doležalová,I.,2005)

1.3.1. Novověk - až po průmyslovou revoluci

V nejnižších a nižších středních vrstvách obyvatel bylo ale postavení žen odlišné od veřejné sféry. Ve feudálním zřízení bylo postavení člověka ve společnosti dáno již jeho narozením. V rodině nevolníka byla práce muže a ženy stejně důležitá. Oba dva pracovali v hospodářství stejně tvrdě. O děti se starali ti členové rodiny, kteří nebyli schopni se produktivně zapojit do práce na poli. Byli to hlavně prarodiče a starší sourozenci dětí. Muž i žena byli tedy v domácnosti stejně ceněni a smrt jednoho z nich znamenala pro rodinu stejnou katastrofu.

Ovšem moderní měšťanská společnost, zakotvená na počátku 19.století novými občanskými zákoníky, přinesla formální rovnoprávnost mezi stavy. Budoucnost člověka byla ale ovlivněna pohlavím. Muž byl chápán jako autonomní bytost ovlivňující společnost v politickém životě a žena jako podřízená ochránkyně domova, která vychovávala děti podle manželova příkazu. Muž byl člověk s občanskými právy a žena bez občanských práv.

V moderní době se hnacím motorem společnosti stávají peníze. V rodině byl muž ten, kdo vydělával peníze a žena ta, která se starala o děti a dělala neproduktivní, neplacenou práci v domácnosti. Ženy se stávají součástí mužovy prestiže, jsou vizitkou spořádané domácnosti a mužovy autority. Protikladnost už není mezi společenskými vrstvami, ale v rodině mezi muži a ženami. Žena a muž tedy byli chápáni jako protikladné bytosti zastávající opačnou pozici ve společenském i rodinném životě.

20.století

Až ve dvacátém století se ženy vehementněji začínaly domáhat svých práv v první vlně feminismu. Postupem času bylo ženám uznáno volební právo a také právo na vzdělání. Ženy se začaly pohybovat ve veřejném světě, ale ještě uplyne hodně času do doby, kdy budou ženy brány jako plnohodnotní partneři mužů. (Doležalová, I. :Historie a současnost feministického hnutí 2004)

1. Gender a pracovní místa

Od vzniku společnosti je práce podmínkou lidského života. Člověk musel pracovat, aby zajistil jídlo, bydlení a ochranu pro sebe i pro společenství, ve kterém žil. Do období rozvoje kapitalismu v Evropě lidé pracovali poblíž svého domova na polích, aby měla rodina z čeho žít. Po vzniku moderní společnosti se z potřeby práce stala prestiž. Lidé již nepotřebují práci jen k zajištění základních potřeb. Potřebují ji k budování kariéry nebo prosazování společenských změn.

Současný trh práce má velice široké spektrum možných zaměstnání úklidovými pracovníky počínaje a ministry konče. Lidé jsou rozděleni podle prestiže svojí práce. V různých typech povolání jsou lidé jinak hodnoceni a odměňováni a právě to se odráží v jejich společenském postavení.

1.1. Androcentrismus

„Androcentrismus znamená doslova mužnost, představa, že muži jsou ženám nadřazeni a že muži a jejich prožívání světa představují normu, vůči níž jsou ženy poměřovány.

(Renzetti, Curran 2003)

Androcentrismus společenské praxe je velmi markantní ve světě placené práce, kde jsou ženy stále segregovány do povolání, která odrážejí tři androcentrické definice ženy:

1. androcentrická definice ženy podle její reprodukční a rodinné role je charakteristická pro zaměstnání, kdy žena poskytuje administrativní a logistickou podporu nějakému výše postavenému muži (sekretářka, laborantka, zdravotní sestra, učitelka atd.)
2. androcentrická definice ženy podle její schopnosti stimulovat či uspokojovat mužské sexuální touhy je charakteristická pro zaměstnání, kde ženy muže buď sexuálně uspokojují (prostitutka, tanečnice, striptérka), nebo kde jim slouží nepřímou zdůrazňováním ženské atraktivity (letuška, recepční, televizní hlasatelka)
3. androcentrická definice ženy jako podřadné odchylky od mužského standardu je však zabudována do samotných definic práce na plný úvazek a karierního postupu, např. pojetí kariéry jako lineárního nepřerušovaného procesu závisícího na kumulaci vzdělání, pracovních zkušeností a nezbytných sociálních vazeb, vyhovuje podstatně lépe mužům, kteří v naší společnosti většinou nemusí odcházet na rodičovskou dovolenou ve věku, jenž je klíčový z hlediska položení základů budoucího karierního růstu. (Bem, S. (1993) : The Lenses of gender. New Haven: Yale University Press.)

Androcentrismus bohužel vládne současným světem. Je jen málo míst na Zemi, kde vládne opravdová rovnoprávnost nebo dokonce matriarchát. Většinou se tyto anomálie vyskytují v rozvojových zemích, v místech, která jsou úplně nebo z velké části odtržena od civilizace. V některých místech světa jsou ženy naopak úplně podřízené mužům. Musí jim sloužit, poslouchat je, dokonce musí po ulicích chodit úplně zahalené, aby se náhodou nemohly zalíbit jinému muži.

V Evropě si ale někteří muži nechtějí ani připustit, že by nějaká diskriminace žen vůbec existovala.

Z médií na nás působí informace, které si každý jedinec vysvětlí po svém. Televize i tisk nám na jednu stranu předkládá časopisy pro ženy o domácnosti, panenky pro děvčata a auta pro muže, a na druhou stranu se zastává hnutí za zrovnoprávnění žen s muži.

1.2. Svět práce v ČR ve 20. století

V České republice se vývoj na pracovním trhu ve dvacátém století značně lišil od západní Evropy. Naše cesty se oddělily v době nástupu komunismu v Čechách.

V první polovině dvacátého století se ženy dostaly na pracovní trh. Ochránitelky rodinného krbu musely opustit své místo v domácnostech a nahradit mužský element na pracovním trhu. Kvůli oběma světovým válkám ubylo mužské pracovní síly. Společnost tedy byla nucena nahradit muže ženami. Ženy ale neměly žádnou kvalifikaci na práci a proto byly umísťovány do profesí, kde není potřeba odborného vzdělání.

Po čase se poměr mužů a žen začal vyrovnávat a v západních zemích byly ženy opět vytlačeny vládou i zaměstnavateli do domácností. V 70. letech 20.století se zvedla první vlna feministického hnutí, která ovšem ČR nezasáhla. V České republice tomu bylo díky komunistickému režimu jinak. Všichni lidé si měli být rovni. Ženy zůstaly v pracovním procesu, ale stále na nekvalifikovaných místech. I když postupně rostla jejich profesní připravenost, ke zrovnoprávnění žen a mužů nikdy nedošlo. V devadesátých letech se vzniklé rozdíly jen prohlubovaly.

2.2.1. Trh práce a ženy

Ženy na trhu práce nejsou brány jako rovnocenní partneři a to především kvůli již zmíněným genderovým stereotypům a pohledu společnosti na ženy a muže.

Bohužel se všude kolem mě i ve dvacátém století nerovnoprávnost pohlaví stále vyskytuje. Ženy mají stále svá klasická zaměstnání jako je zdravotní sestra, uklízečka, kadeřnice, učitelka v mateřské škole atd. Do každé z těchto profesí se občas zatoulá nějaký muž, ale okolím je označen za podivného a zvláštního člověka.

V čem mají ženy rozdílné pracovní podmínky od mužů? První z ukazatelů nerovnoprávnosti je výrazně nižší platové ohodnocení „ženských“ zaměstnání. Od něj se odvíjí nižší platy žen zastávajících stejnou práci jako muži. Ženy jsou diskriminovány při přijímání do zaměstnání kvůli dětem, obtížněji dosahují řídicích pozic v zaměstnání atd.

Tentýž problém nalezneme, podíváme-li se do statistik nezaměstnanosti. Až 15% nezaměstnaných žen uvedlo jako důvod své nezaměstnanosti péči o rodinu (0,2% mužů uvedlo stejný důvod nezaměstnanosti).

Míra nezaměstnanosti žen na pracovním trhu je vyšší a roste rychlejším tempem než nezaměstnanost mužů. (Gender ve škole, 2005)

Postavení žen na pracovním trhu se ani v jednadvacátém století nemění. Ženy mají možnost dostat se na vedoucí místa, ale musí vynaložit několikanásobnou energii oproti mužům a většinou jsou nucené obětovat rodinu kariéře. Jiným trendem je pořizování si dětí až pozdějším věku. Matky na krátkou chvíli přerušují své pracovní vytížení, aby zaopatřily dítě zanedlouho se vracely do rychlého pracovního tempa. Často musí být děti rodiči odsunuty až na druhé místo za práci matky i otce a to se později může ukázat jako klíčové při výchově dětí.

2.2.2. Trh práce a muži

Muži ale ve společnosti také nemají jednoduché postavení. Jsou prezentováni jako živitelé a zaopatřovatelé rodiny. Jsou na ně od mládí kladeny vyšší nároky a jsou vtahováni do soutěží, kde se mají snažit vyhrát.

Při založení rodiny jsou to většinou oni, kteří se mají materiálně starat o děti, manželku na mateřské dovolené. Je to náročný úkol. I když je více mužů, kteří by se chtěli zabývat pomáhajícími profesemi nebo prací s dětmi, finanční ohodnocení těchto profesí jim to

nedovolí. Proto nás zarazí např. muž jako zdravotní bratr nebo učitel v mateřské škole. Tato povolání jsou jednoduše určena ženám.

Na trhu práce to ale mají muži jednodušší. Na vyšších pracovních pozicích převládají muži. Počítá se s nimi na vedoucích a ředitelských postech. V dobře placené politice je jich většina. V kariérním postupu mají výrazně jednodušší cestu.

Na druhé straně velkému procentu mužů nezbyvá na rodinu tolik času, kolik by představovali.

2.2.3. Porovnání mužů a žen ve světě práce

Podle nových výzkumů z roku 2003 ženy v devadesátých letech opouštěly výhodná místa, na která nastupovali muži. Důvody nejsou známe. Bylo zjišťováno zastoupení žen a mužů v různých profesích. Vyhodnotily se tyto výsledky. Muži dominují v profesích stavebnictví, dobývání nerostných surovin nebo v dopravě, skladování, na poštách a v telekomunikacích. Ženy převládají naopak v málo placených zaměstnáních jako je zdravotnictví, sociální činnosti a školství. Pokud se ženy nebo muži dostanou na místa, kde převládá opačné pohlaví, je přinejmenším velice zajímavé pozorovat je v praxi, poznávat rozdílnost přístupu k práci a sledovat okolí, jak jsou schopni přijmout či nepřijmout do kolektivu jedince opačného pohlaví, než které v pracovní skupině převládá. (Gender ve škole 2005)

Školství je zajímavým fenoménem ve světě práce. Prvními mysliteli, díky kterým se školství zrodilo byli muži – sofisté – ve starém Řecku. Dalšími učenými teoretiky i praktiky v oblasti výchovy a vzdělávání byli také muži. Paří mezi ně např. J.A.Komenský, J.J. Rousseau, J.H.Pestalozzi nebo F.W.Fröbel. V Čechách mezi významné zakladatele patří např. J.V.Svoboda. Dnes je školství doménou žen, ale v minulosti tomu tak vždy nebylo.

V druhé polovině devatenáctého století se ve školství stala jedna zásadní proměna, která se jmenuje **Feminizace učitelství**. Školství se stalo doménou žen.

3. Historie pedagogů v předškolních zařízeních do 20.století

Povolání předškolního pedagoga, stejně tak jako jiné profese, prošlo od svého vzniku velkými proměnami. Vznik profese předškolního pedagoga sahá do první poloviny devatenáctého století. Tato doba se vyznačovala silným ekonomickým tlakem na chudé vrstvy. Ženy se musely zapojit do pracovního procesu často na 12 hodin denně, aby přispívaly na obživu rodiny. Po tuto dobu nepřítomnosti v domácnosti neměly kam odkládat své děti a často je nechávaly i v nejútlejším věku celý den doma samotné. Kvůli potřebě společnosti se v zahraničí i u nás začaly zřizovat instituce pro denní pobyt dětí.

Vedle zařízení pouze na odkládání dětí, jejichž matky musely pracovat, začaly vznikat také výchovná zařízení.

Ve třicátých letech devatenáctého století se začal vytvářet vzdělávací charakter opatroven. Kromě zařízení, zabývajících se pouhým hlídáním dětí v nepřítomnosti jejich matek se objevovaly také instituce zabývající se vyučováním dětí.

Při zaměření zařízení na předškolní vzdělávání se personál odlišoval od institucí na hlídání dětí. Ve vzdělávacích institucích byl za jediného možného vyučujícího považován muž.

Prvním zakladatelem českých předškolních zařízení byl J.V. Svoboda (1800-1840), zvolený do čela opatrovny Na Hrádku, otevřené v roce 1832. Svým přístupem k nově vznikajícím zařízením se snažil navázat na myšlenky Komenského. Svoboda svůj postoj k institucionální výchově vyjádřil v názvu svého díla: „Školka, čili prvopočáteční, praktické, názorné, všestranné vyučování malých dítek k věčnému vybroušení rozumu a ušlechtnění srdce s navedením ku čtení, počítání a rejsování pro učitele, pěstouny a rodiče.“(Svoboda 1874) Svoboda se domníval, že učitel může být jen muž. V jedné třídě má být u dětí jeden učitel a opatrovnice, která musela mít dobré mravy, měla znát oba zemské jazyky, projevovat trpělivost a lásku k dětem.

K významným pedagogickým inovátorům zabývajícím se předškolní výchovou na území dnešního Německa byl F.W.Fröbel (1782-1852). V roce 1840 založil první Kindergarten neboli „Dětskou zahrádku.“ Chtěl nejen teoreticky, ale i prakticky uskutečnit reformu rodiny pomocí speciálního didaktického materiálu vyráběného ve vlastní továrně. Původně chtěl ve svém Kindergarten vydělávat matky, aby byly schopné nejen vychovávat ale i vzdělávat své potomky. Postupně se středisko stalo zároveň předškolním zařízením a vzdělávacím ústavem pro vychovatele.

Fröbel byl přesvědčený, že jedině ženy jako matky a vychovatelky mají vzdělávat své děti. Byl to převratný názor právě v době, kdy jediným možným pedagogem mohl být muž.

V Čechách byl v druhé polovině 19.století otevřený a vstřícný přístup i inovacím. Na jedné straně se u nás prosazoval Svobodův model předškolní instituce s mužem pedagogem a na druhé straně byly otevírány „Dětské zahrádky“ s ženou pedagožkou. (Šmelová, E. 2006)

Až v roce 1872 byl ministerským výnosem nejednoznačný přístup k předškolnímu vzdělávání v Čechách vyřešen. Opatrovny mají být přeměněny na mateřské školy a jedinými vychovatelkami v nich se mají stát ženy. Pro přípravu na práci v mateřské škole mají ženy pěstounky absolvovat jednoletý kurz ve veřejném ústavu pro vzdělávání učitelek.

„Prakticky vychovávat ve škole mateřské a přímo s dětmi obcovatí náleží na vychovatelky na školách mateřských, kteréž mají prokázati předepsanou způsobilost ku svému povolání.“ (Vynesení ministra zál. duch. a vyučování z dne 22.m. června I. 1872,č.4711, ku všem zemským úřadům školním)

Tato práce stále zůstává doménou žen i ve 20.století, jak jsem nastínila výše.

3.2. Feminizace učitelství

Tato situace nastane tehdy, je-li v daném pracovním sektoru více než dvě třetiny žen. Postupně se začnou omezovat finanční prostředky v dané oblasti a snižovat společenská prestiž. To jsou jen základní znaky feminizace učitelství, které byly ve školství opakovaně popsány.

V Čechách byla v době komunismu nutnost pracovat. Kdo nepracoval, byl považovaný za příživníka a šel do vězení, kde byl pracovat donucen. Tak to bylo i u žen. Všechny ženy musely pracovat, pokud nebyly na mateřské dovolené nebo v domácnosti a musely tedy skloubit dohromady péči o rodinu s prací. Jedním z vyhovujících zaměstnání pro zvládání ženských povinností bylo školství. Podle tehdejšího pohledu na školství není učitelství fyzicky ani časově příliš náročné a ještě se v něm žena může realizovat jako vychovatelka, což má být její přirozenost.

Právě v době komunismu stoupl počet žen ve školství na více než tři čtvrtiny celkového množství pedagogických pracovníků. Od té doby se pohled na školství ani procento poměru zaměstnaných žen a mužů nijak nezměnil.

Ústav pro informace vydal v roce 2004 zprávu mimo jiné týkající se zastoupení žen a mužů ve školství. Podle ní v mateřských školách pracuje 99,6% žen, na prvním stupni je zastoupeno 94% žen na druhém stupni 75%, na střední škole 55% a na vysoké škole 31% žen z celkového pedagogického sboru. (Statistická ročenka školství 2003/2004, výkonové ukazatele (2004). Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání)

Se stupněm školy, na němž pedagog pracuje se zvyšuje i platové ohodnocení a ním i společenská prestiž pedagoga. Na nejnižším stupni vzdělávání mají tedy učitelé nejnižší platy a s tím spojenou nejnižší společenskou prestiž. Nyní se nemusíme divit, z jakého důvodu je mužů – učitelů v mateřských školách tak málo.

4. Vliv mužských a ženských vzorů na děti

Životní tempo 20. století výrazně zrychlilo oproti předešlým staletím. Ve 21. století tomu není jinak. V 19. století vznikl nový model rodiny tzv. nukleární rodina, který v průběhu dalšího století prodělával velké změny. Nukleární rodina znamená soužití pouze rodičů a jejich dětí. Ostatní příbuzní v nukleární rodině chybí. Ostatní členové rodiny žijí odděleně od manželů s dětmi.

Ve 20. století se nukleární rodina přizpůsobovala společnosti. Cílem společnosti již není rodina jako taková, ale jednotlivá individua, která ji tvoří, což vede k mnohým legislativním a praktickým změnám, například právní usnadnění a množství rozvodů. Při rozvodech jsou děti obvykle svěřeny do péče matky a tak vzniká pro dítě prostředí, v němž mu chybí mužský vzor chování.

Rozvod není jediným důsledkem absence mužského vzoru. Dítě se rodí do náruče matky. Ta je s ním spojena po celou dobu mateřské dovolené. Konzumní společnost nutí muže zaopatřovat rodinu a muži aby dostáli svému závazku, chodí z práce domů pozdě večer, kdy už děti spí. Stane se, že muž své děti přes celý týden nevidí a pokud má rodič práci i o víkendech, mužský vzor dětem chybí úplně.

Vliv žen na děti je velký, protože v prvních letech života na ně ze všech stran převážně působí ženy. Dítě chodí s matkou na nákupy, kde potkává převážně ženy. Matky také vyhledávají kolektivy jiných žen s dětmi, kde také muži chybí. Na různých každodenních obchůzkách a na úřadech, kam dítě matku doprovází potkávají také ženy...

Po několika letech života dítě začne chodit do mateřské školy, kde se opět setkává s učitelkami ženami a na základní škole na tom není o mnoho jinak.

Co je ale jiné na chování žen a mužů? Především je to diametrálně odlišné řešení problémů a jiné vzorce chování. Dítě potřebuje oba lidské vzory chování k tomu, aby mělo možnost se plnohodnotně rozvíjet.

Muži mají na děti velice zvláštní vliv. Jakmile se objeví, preferují děti je před ženami. Reagují více na jejich hlas a náladu. Mají tendenci s nimi velice rychle navazovat kontakty. Nevím, do jaké míry je dětská pozornost ovlivněna nedostatkem mužských vzorů okolo sebe, ale myslím si, že otcové jako vychovatele dávají dětem jinou, nemenší lásku.

5. Působení mateřské školy na gender uvědomění

Mateřská škola je většinou první instituce, do které dítě po mateřské péči přechází. Působí na něj nové prostředí, noví kamarádi i nový vzor paní učitelky nebo pana učitele. Děti mají tendenci svůj nový vzor považovat se vším všudy za neomylný a nejlepší. Z této pozice je jednoduché děti nevědomě ovlivňovat i ve věcech netýkajících se pouze výchovy a vzdělávání, ale i názorů na svět a postavení dítěte ve společnosti. Mateřská škola také významně zasahuje do formování gender.

Na Slovensku byl Filagovou uskutečněn výzkum týkající se vlivu učitelek mateřských škol na dětskou rodovou identitu. Byly zjištěné velké rozdíly chování paní učitelek k děvčatům a k chlapcům. Chlapci byli vedeni spíše k aktivitě a byli výrazně rétoricky podporováni na rozdíl od děvčat, která byla kárána za aktivní účast v hovorech. Chlapci byli za vyrušování omlouváni a dívky trestány. Chlapcům paní učitelky věnovaly více času a výrazněji je podporovaly k aktivitě. Výzkumem tedy bylo zjištěno rodově necitlivé zacházení s dětmi. Špatné působení pedagogů z hlediska vytváření gender u dítěte ukazuje celkové povědomí společnosti o této problematice a o přetrvávání gender stereotypů o typických vlastnostech, úlohách a postavení žen a mužů ve společnosti. (Filagová M., 2005)

Samozřejmě není pravidlem takovéto ovlivňování dětí z hlediska gender, ale vysvětluje to pohled společnosti na rozdělení mužských a ženských rolí. Pohled dítěte na gender je ovlivňováno po celé dětství a dospívání, kdy si člověk tvoří názory a pohledy na svět.

V dospělosti se člověk, na kterého okolí působilo nešetrně v otázce gender, velice diví zjištění, že v armádě pracují ženy a v mateřské škole naopak muži, ač jich není mnoho. Častokrát jsem se setkala s názorem, že do mateřské školy muž nepatří a pokud tam již pracuje, nebude pravděpodobně „normální.“ Ani po dlouhém přesvědčování silnými argumenty se mi nepodařilo změnit jejich názor. Tak pevně v nás (nejen) mateřská škola zanechala zakořeněné předsudky.

II. Praktická část

1. Cíle:

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, zda mají muži v roli učitele jiné postavení ve třídě mateřské školy než ženy jako paní učitelky. Mým záměrem je sledovat, jestli děti na muže v mateřské škole reagují jinak než na paní učitelku a také naopak, jestli se učitelé k dětem chovají jinak než paní učitelky. Důležitým aspektem pozorování je postoj rodičů k mužskému elementu ve třídě předškolních dětí. Zároveň jsem se soustředila i na další cíle:

- zajímalo mě, zda se pan učitel ve stejné míře jako paní učitelka podílí na vytváření programu pro děti
- zda má stejnou zásluhu na realizaci programu pro děti
- jestli se oba učitelé ve třídě stejně dělí o běžnou organizaci dne
- zda bere paní učitelka muže jako rovnocenného partnera ve výchově a vzdělávání předškolních dětí?

Dalším cílem práce je porovnání problému z pohledu pana učitele vyjádřeného v dotazníku s pozorovanou skutečností.

2. Východiska:

-východiskem pro moji práci je reflexe postavení mužů a žen ve společnosti, pan učitel ve školce a jeho chování k dětem oproti paní učitelce

3. Hypotézy:

- 1) chování učitelů k dětem se bude lišit od chování paní učitelky
- 2) pan učitel bude méně a odlišně (oproti paní učitelce) navazovat kontakty s rodiči
- 3) rozdíly v působení učitelů a učitelek na děti nebudou velké
- 4) budou rozdíly v chápání muže jako rovnocenného partnera
- 5) budou rozdíly v míře přirozené autority

Hypotézy budou považovány za ověřené v případě, že:

- 1) páni učitelé vyplní dotazníky
- 2) budu moci provést pozorování

4. Metodika práce

Mým záměrem bylo sledovat přirozené chování pana učitele k dětem, abych mohla pozorovat zpětnou vazbu chování dětí k panu učiteli. Porovnávala jsem odpovědi pánů učitelů v dotazníku se sledovanou realitou.

Z možných metod jsem si zvolila dotazník a pozorování. Výzkum jsem prováděla v pěti pražských mateřských školách. U tří pánů učitelů jsem si na ráno domluvila návštěvu a poprosila o vyplnění dotazníku. Následně jsem panu učiteli kladla doplňující otázky, pokud mi z dotazníku nebylo něco jasné. Pro získání použitelných informací jsem ve třídě strávila dobu hlavního programu a realizovala pozorování. Předpokládala jsem od všech pánů učitelů vstřícnost a pomoc při získávání dat, což se mi u všech mužů nepodařilo. U jednoho učitele jsem narazila na nezáměr nebo obavy z mého výzkumu. Nevím důvod jeho zvláštního chování. Při mém příchodu se stáhl do sebe a neměl chuť komunikovat. Jiný pan učitel měl tendenci opravovat mé otázky v dotazníku a choval se příliš nadřazeně.

Původně jsem měla v úmyslu rozdat dotazníky paním učitelkám v jiných školách, které nemají zkušenosti s muži v mateřské škole. Sestavila jsem podobný dotazník jako pro muže. Měly odpovídat na otázky „kdybyste měla ve třídě pana učitele.“ Narazila jsem na problém, že paní učitelka s fiktivní představou pana učitele ve třídě nedokázaly pracovat. Dala jsem dotazník pro začátek dvěma paním učitelkám a dále jsem nepokračovala, protože obě paní učitelky reagovaly stejně pochybovačně o svých odpovědích. Na začátku dotazníku si paní učitelky začaly představovat nějakého konkrétního muže (většinou jejich manžela nebo přítele) a začaly nahlas popisovat, jak by se asi zachoval v takové situaci on. Po chvíli váhání se zamyslely nad dotazníkem a jeho smyslem a přehodnotily situaci. Začaly si vymýšlet „klasického“ muže (s charakteristickými mužskými vlastnostmi), kterého by vsadily do situací, z nichž by mohly vyvodit své postoje k uvedeným situacím. Vyskytl se problém ve vybavení si „klasického“ muže. Paní učitelky začaly zjišťovat, že každý muž v jejich okolí by se choval v daných situacích odlišně a začaly mi udávat důvody, proč nemohou popsat své předpoklady v dotazníku. Představovaly by si zidealizovaného muže nebo by si do situací vkládaly různé typy mužů ze svého okolí podle toho, kdo se jim nejvíce zamlouval.

I přesto, že dotazníky paní učitelky dokončily, z výše uvedených důvodů jsem je nemohla do výzkumu zahrnout a další dotazníky jsem jiným učitelkám v mateřské škole nedala. Pro zajímavost dva vyplněné dotazníky přikládám. (Viz příloha č.3)

Původně jsem měla v úmyslu dát tento dotazník paním učitelkám, které jsou ve třídě s panem učitelem, ale předpokládala jsem, že zajímavější výsledky mi vyjdou ze zkoumání postojů paní učitelek nemajících zkušenosti s mužem ve své třídě.

V dotazníku pro pany učitele jsem se ptala čtrnácti otázkami, na které bylo možné odpovědět ano, ne, popřípadě popsat jiný názor nebo situaci. (viz příloha č.1) Otázkami jsem zjišťovala náhled pánů učitelů na ně samotné jako na učitele a jejich pohled na rozdílnost nebo kompatibilitu postavení ve třídě, na kooperaci s paní učitelkou při vytváření a realizaci programu, na působení mužského elementu v převážně ženském kolektivu pedagogů. V dotazníku jsem se také zaměřila na pocity učitelů při komunikaci s rodiči a na častost navazování kontaktu pánů učitelů oproti paním učitelkám. Dále jsem se zajímala o pocity pánů učitelů týkající se jejich působení na děti v oblasti gender – jestli si myslí, že ve stejné míře oslovuje chlapce i děvčata. V neposlední řadě mě zajímal postoj mužů ke konfliktům mezi dětmi a k řešení neposlušnosti nebo porušení pravidel ve třídě. Kromě toho jsem kladla otázky týkající se utěšování dětí nebo pocitu autority ve třídě.

Jako poslední bod jsem položila otázku, na kterou bylo možné odpovědět jen vlastními slovy. „Co si myslíte, že může muž jako učitel přinést dětem do mateřské školy.“

Na konec dotazníku jsem se pánů učitelů tázala na věk, délku praxe v mateřské škole, počet vlastních dětí a vzdělání.

V další části mojí návštěvy mateřské školy jsem přistoupila k pozorování pana učitele. Problém nastal v situacích, kdy byl pan učitel ve třídě sám. Musela jsem počkat na paní učitelku a pozorování omezit na kratší dobu společného působení ve třídě.

Pro pozorování jsem nevybírala konkrétní aktivity z denního režimu dané třídy, ale situace opakující se pravidelně v každé mateřské škole. Zjišťovala jsem například kdo zakročí častěji při volné hře dětí, jestli pan učitel stejně často oslovuje chlapce i děvčata, kdo se v daný den více zapojuje do programu nebo jakým způsobem pan učitel řeší přestupky. Do pravé části pozorovacího archu jsem si zaznamenávala počet sledovaných situací a nakonec jsem výsledek označila křížkem v levé části pozorovacího archu.

5. Podmínky experimentu:

Experimenty proběhly ve třech případech ze čtyř v alternativních mateřských školách. Dvě z toho jsou Zdravé mateřské školy, jedna je se speciální péčí a poslední navštívená školka je klasická.

Ve všech případech jsou děti dělené do heterogenních tříd maximálně po 26 dětech.

Experimentu se zúčastnilo celkem pět panů učitelů, které jsem po Praze našla. Volala jsem i do mateřských škol mimo Prahu, kde v minulosti pan učitel pracoval, ale vždy jsem se setkala s neúspěchem. Jeden pan učitel odešel ze zaměstnání a druhý byl na stáži v cizině. Proto mi pro výzkum zůstali pouze pražští učitelé.

Před začátkem experimentu jsem každému panu učiteli vysvětlila důvod mého pozorování.

6. Scénář postupu při sledování:

- 1) pozdrav, porozhlédnutí po třídě
- 2) vysvětlení výzkumu panu učiteli
- 3) vyplnění dotazníku panem učitelem
- 4) rozhovor o odpovědích z dotazníku, které chtěl pan vysvětlit
- 5) pozorování

Pan učitel A

Při příchodu do třídy mě přivítal mladý a trochu nesmělý pan učitel. Pan učitel A učí ve třídě se zapsanými 25 dětmi z nichž dvě jsou integrované. Z rozhovoru jsem zjistila, že kolegyně je mu žena s dlouholetou praxí a vyhraněnými názory na výchovu a vzdělávání. Pan učitel je v této třídě prvním rokem a vztah s paní učitelkou se nevytvářel bez překážek. Paní učitelka nedávala panu učiteli žádný prostor pro vymýšlení témat nebo konkrétních programů a stavěla ho do pozice nováčka. Pan učitel není průbojný typ člověka a nějakou dobu čekal na změnu postoje paní učitelky. nakonec jí řekl, že pokud ho nenechá zasahovat do běhu třídy, odejde ze školky. Problém do jisté míry vznikl i z důvodu střídání učitelů ve třídě. První pedagog je ve třídě od rána a druhý přichází na hlavní program, proto jsou většinu dne ve třídě dva učitelé. Nakonec se situace ve třídě zklidnila a paní učitelka se snaží brát pana učitele jako rovnocenného partnera.

Údaje o panu učiteli uvedené v dotazníku

Pan učitel má v mateřské škole praxi tři roky. V této třídě pracuje od září, tedy čtyři měsíce. Je mu 25 let a nemá své vlastní děti.

Pan učitel má ukončené gymnasiální vzdělání a právě studuje pedagogiku předškolního věku na vysoké škole.

Vyhodnocení dotazníku

Pan učitel se domnívá, že má z hlediska autority ve třídě stejnou pozici jako paní učitelka a že dětem nedává větší volnost než jeho kolegyně.

Myslí si, že hraní s dětmi věnuje stejně času jako paní učitelka a předpokládá stejně časté organizační působení na děti.

Pan učitel má pocit, že s rodiči dětí komunikuje ve stejné míře jako paní učitelka a nepocituje od rodičů žádnou nedůvěru.

Pan učitel má dojem, že se ve stejné míře jako paní učitelka podílí na vymýšlení i na realizaci programu.

Domnívá se, že v některých případech s dětmi komunikuje odlišně od paní učitelky. používá více humoru a o něco méně starostlivý a vážný přístup k dětem. Není to od něj ale záměr ani pravidlo.

Pan učitel je přesvědčený, že nedělá vědomě rozdíly mezi chlapci a děvčaty a je si jistý stejnou mírou oslovování chlapců a děvčat při řízené činnosti i při volné hře.

Z hlediska působení na děti a konkrétně řešení neposlušnosti dětí se snaží situaci řešit po dobrém, pokud je to jen trochu možné. Záleží ale na konkrétní situaci a dítěti.

Nedodržení pravidel a nekázeň dětí se snaží řešit vysvětlováním dítěti, co je špatně. Trvá na omluvě a „fyzicky“ trestá jen výjimečně a symbolicky.

Ve způsobu utěšování záleží na dítěti, ale domnívá se, že je nejlepší odvést pozornost na něco jiného, rozesmát dítě a ocenit, jak je statečné.

Co může podle pana učitele přinést muž do mateřské školy?

Setkání dětí s mužským elementem, s jiným přístupem než je přístup ženy. S jiným druhem humoru a jiným přístupem k problémům. Dokonce i paní učitelky se ve společnosti muže k dětem chovají trochu jinak než v ryze ženském kolektivu. Koedukace je v každém kolektivu prospěšná, protože je přirozená.

Výsledky pozorování

1) Volnost

Při volné hře – běhání, skákání dětí se vyskytují nebezpečné situace, kdy více zasahuje pan učitel.

2) Hraní s dětmi

Při volné hře ve třídě nebo na zahradě se do hry zapojovali oba pedagogové stejně.

3) Rodiče

Při příchodu nebo odchodu rodičů s dětmi komunikovala s rodiči převážně paní učitelka.

4) Důvěra

Při příchodu rodičů do třídy se pan učitel choval rozpačitě a rodiče na něj stejně tak reagovali.

5) Komunikace

Při kárání dětí pan učitel obvykle hlas nezvýší. Přichází k dítěti a tiše, ale důrazně na něj mluví.

6) Oslovení

V komunikačním kruhu a při řízené činnosti pan učitel oslovuje stejně často chlapce i děvčata.

7) Konflikty

Konflikty a nekázeň pan učitel řeší spíše domluvou. Přijde za káraným dítětem, vezme si ho ke stolečku a mluví s ním o „přestupku“

8) Realizace programu

Do programu se dnes zapojují oba pedagogové stejně. Děti jsou rozdělené na starší a mladší. Pan učitel má starší a paní učitelka mladší.

9) Organizace dne

Učitel byl po delší dobu ve třídě a i za přítomnosti paní učitelky dával dětem organizační pokyny on. Jen jednou na mytí rukou svolala děti učitelka.

10) Utěšování

Při utěšování pan učitel děti pohladil nebo pochoval podle závažnosti věci.

11) Řešení přestupků

Učitel řeší přestupky mírně. Na dítě promluví, vysvětlí mu jeho překročení pravidel a chvíli si s dítětem o problému povídá.

Shrnutí

Pan učitel nepůsobí autoritativním dojmem a možná i kvůli chování paní učitelky nemá u dětí tak velkou autoritu. Moje pozorování se od jeho vyplnění dotazníku v některých otázkách lišilo. Pohled na chování k rodičům k němu máme odlišný. Při mém sledování příchodu rodičů se pan učitel kontaktu s nimi vyhýbal, ale ve vyplněném dotazníku uvedl, že s rodiči dětí komunikuje ve stejné míře jako paní učitelka. Pociťuje od nich i stejnou důvěru. Možná by si to tak přál, ale výsledky aktuálního pozorování vyšly jinak. Odlišný mám pohled i na autoritu pana učitele ve třídě. Učitel ji vidí stejně velkou jako má učitelka, ale já jsem pozorovala rychlejší reakce dětí právě na paní učitelku. Malý rozdíl jsem zjistila i u organizování dne. Paní učitelka se převážně starala o organizaci hlavního programu a pan učitel např. svolával děti na mytí rukou nebo k oblékání na vycházku. Z mého pohledu se pozice učitele a učitelky v této třídě nijak výrazně neodlišuje. Pan učitel je na o něco nižší pozici pravděpodobně jen z důvodu jeho mládí, kratší praxe ne příliš velké přirozené autority a kratší doby strávené u těchto dětí.

Pan učitel B

V této třídě, stejně jako ve třídě minulé, jsou po většinu dne oba dva pedagogové. Druhý učitel přichází před hlavním programem dne.

Tohoto pana učitele jsem znala déle než ostatní, protože jsem měla možnost být u něj ve třídě na praxi. V současné době pracuje s mladší učitelkou ve třídě. Dokáže se s ní bez problémů domluvit na programu i na způsobu provedení programu. Je to autoritativní typ člověka, který musí mít vše bez chybičky. Perfekcionismus požaduje i od svého okolí. Donedávna pracoval s jinou paní učitelkou, se kterou se těžko dokázal domluvit a i přes naplánovaný program si většinou zrealizoval svou verzi. Bylo to tím, že každý měl jiný pohled na princip působení na děti.

K dětem je pan učitel ale naopak velice vstřícný. Rád si s nimi hraje a dokáže důrazně pokárat i něžně pohladit. Dětem se snaží vypracovávat individuální vzdělávací plány. Vytváří sám grafomotorické listy a jiné pomůcky pro rozvoj všech dětí ve třídě. Jeho přístup k dětem je velice poučný. S komunikací s dospělými má ale problémy. Ne každému je příjemné cítit se v něčí společnosti podřízeně.

V této třídě jsou také integrované děti. Pan učitel situaci zvládá bez jakéhokoliv problému. Integrované děti zapojuje do každého programu a pomáhá jim jen pokud je to potřeba.

Údaje o panu učiteli uvedené v dotazníku

Pan učitel má v mateřské škole praxi deset let. Je to nejdéle pracující učitel v mateřské škole jakého znám. V této třídě pracuje od září, tedy čtyři měsíce.. Je mu 36 let a má dvě vlastní děti, které navštěvují školku, ve které pracuje. Až po dlouhé době jsme se spolužačkou zjistily, že jedno z dětí ve třídě je jeho vlastní. Zaslechli jsme v otázce dítěte oslovení tati a následně jsme si informaci potvrdily. Pan učitel má ukončenou střední školu a nedokončené vysokoškolské studium na pedagogické fakultě.

Vyhodnocení dotazníku

Některé otázky z dotazníku nejsou vyhodnotitelné, protože pan učitel měl velké výhrady k jejich obsahu. Otázky se mu zdály nepřesné a nevyhodnotitelné. Z vyplněného dotazníku jsem byla v rozpacích, dokud jsem od kolegyň neviděla jejich vyplněné dotazníky daným panem učitelem. Myslím, že jedině správně a logicky položené otázky by podle pana učitele

vycházely jen od něj. Nad dotazníkem se filosoficky zamýšlel a červenou barvou, jako na základní škole, spíše hodnotil položené otázky než aby se zabýval odpověďmi.

Pan učitel se domnívá, že má z hlediska autority ve třídě stejnou pozici jako paní učitelka a že dětem nedává větší volnost než jeho kolegyně.

Otázka organizace dne postrádá smysl, protože pan učitel pracuje v „tandemu.“

Myslí si, že hraní s dětmi nevěnuje více času než paní učitelka.

Pan učitel má pocit, že s rodiči dětí komunikuje ve stejné míře jako paní učitelka a nepociťuje od nich žádnou nedůvěru.

Pan učitel má dojem, že se ve stejné míře jako paní učitelka podílí na vymýšlení i na realizaci programu.

Domnívá se, že každý člověk, učitel nebo rodič „komunikuje“ s dětmi jinak.

Pan učitel je přesvědčený, že nedělá vědomě rozdíly mezi chlapci a děvčaty, ale dělá rozdíl mezi každým dítětem, protože každé považuje za individualitu. (já samozřejmě také, ale generové stereotypy stále existují).

Je si jistý stejnou mírou oslovování chlapců a děvčat při řízené činnosti i při volné hře.

Podle pana učitele neexistuje žádný „model“ řešení konfliktu „rázný“ nebo „domlouváním“ a proto na otázku neodpověděl.

Přestupky dětí pravděpodobně neřeší, protože „něco jako tresty nepraktikuje.“

Způsob utěšování záleží výhradně na dítěti.

Na otázku, co si myslí, že může muž jako učitel přinést do mateřské školy odpovídá tak, že vše záleží jen na něm nebo na škole.

Výsledky pozorování

1) Volnost

Při nekázní dětí při volné hře více zasahuje pan učitel.

2) Hraní s dětmi

Volné hry dětí se účastnil více pan učitel.

3) Rodiče

Komunikaci s rodiči se pan učitel evidentně vyhýbá. S rodiči dětí převážně komunikuje paní učitelka.

4) Důvěra

Rodiče dětí jsou při příchodu do třídy, kde je jen pan učitel rozpačití a při dotazech raději vyhledávají učitelku.

5) Komunikace

Při kárání pan učitel hlas obyčejně nezvýší, ale spíše svůj projev zdůrazní.

6) Oslovení

Všechny děti učitel oslovuje stejně často. Nedělá rozdíly mezi chlapci a děvčaty.

7) Konflikty

Pan učitel řeší porušení pravidel většinou důrazně. Při větší neposlušnosti s dítětem např. zatřese, zvýší hlas a následně jej vezme ke stolečku na domluvu.

8) Realizace programu

Do programu se pan učitel zapojuje stejně jako paní učitelka. Dokáží se spolu dohodnout.

9) Organizace dne

Organizační pokyny dne dával převážně muž.

10) Utěšování

U každého dítěte jinak. Nějaké pochoval a jiné jen povzbudil.

11) Řešení přestupků

Přestupky dětí pan učitel řeší spíš rázně.

Shrnutí

Pan učitel B je dominantním typem člověka, jehož silnou stránkou není komunikace s dospělými lidmi. Ačkoliv v dotazníku neodpověděl na velkou část otázek, z dlouhodobého pozorování při praxi celý jeden semestr jsem mohla jeho působení na děti posoudit. Mylsím, že jedním z hlavních důvodů, proč nevyplnil celý dotazník je "intimita" otázek týkající se jeho vlastního chování. Nechce, aby mu kdokoliv nahlédl do jeho soukromého života.

I přes získání jen části vyplněného dotazníku se moje pozorování v některých bodech od odpovědí pana učitele lišilo. Myslí si, že hraní s dětmi věnuje stejně času jako paní učitelka, ale podle mého pozorování se do hry zapojuje častěji dokáže se do ní vžít plným srdcem. V komunikaci a pocitech důvěry od rodičů dětí se pan učitel vidí na stejné pozici s paní učitelkou. Podle mých pozorování je tomu jinak – učitel se těžko s rodiči navazují kontakty. Učitel se brání formulování otázek týkajících se trestů dětí a pokládá je za nesmyslné. Prý se u nich tresty nepraktikují. Já jsem byla svědkem opačného chování.

Pan učitel C

Při příchodu do třídy mě přivítal mladý a podle mého názoru poněkud introvertní pan učitel. Učí ve třídě se zapsanými 26 dětmi z nichž ani jedno není integrované. O jeho vlastnostech jsem neměla možnost dozvědět se více, protože byl po celou dobu velice uzavřený. S paní učitelkou na třídě nemá žádný problém a ze strany učitelky je cítit přívětivost a solidarita k jejímu pracovnímu partnerovi. Když jsem přišla do školky a ptala jsem se paní učitelek, kde najdu pana učitele kvůli mojí bakalářské práci „učitel v mateřské škole“, jejich zájem o můj výzkum mě příjemně překvapil. O panu učiteli mluvily velice mile a familiárně.

Údaje o panu učiteli uvedené v dotazníku

Pan učitel má v mateřské škole praxi čtyři roky. Před nástupem do školky absolvoval dvouletou civilní službu v dětské léčebně.

Je mu 29 let a nemá své vlastní děti.

Pan učitel má vyšší odbornou školu pedagogickou.

Vyhodnocení dotazníku

Pan učitel se domnívá, že má z hlediska autority ve třídě stejnou pozici jako paní učitelka a že dětem nedává větší volnost než jeho kolegyně.

Myslí si, že hraní s dětmi věnuje více času než paní učitelka má pocit častějšího působení na děti z hlediska organizace dne.

Pan učitel se domnívá, že s rodiči dětí nekomunikuje ve stejné míře jako paní učitelka a pocituje od rodičů jistou nedůvěru.

Pan učitel má dojem, že se ve stejné míře jako paní učitelka podílí na vymýšlení i na realizaci programu.

Domnívá se, že v některých případech s dětmi komunikuje odlišně od paní učitelky.

Pan učitel je přesvědčený, že nedělá vědomě rozdíly mezi chlapci a děvčaty a je si jistý stejnou mírou oslovování chlapců a děvčat při řízené činnosti i při volné hře.

Z hlediska působení na děti a konkrétně řešení neposlušnosti dětí se snaží situaci řešit po dobrém, spíše domluvou.

Nedodržení pravidel a nekázeň dětí se snaží řešit – komunitním kruhem

- domluvou
- někdy rázně
- otázkami

Ve způsobu utěšování dává přednost – porozumění slovním i citovým

- otázkám

Co může podle pana učitele přinést muž do mateřské školy?

- to, co ženy (učitelky) nemají (?)
- vyrovnání s mužským a ženským elementem (otce a matky)
- racionalitu, trpělivost, jiná řešení (postoje), větší pohyb (sport)
- více času (svobodný či s méně početnou rodinou)
- méně úzkosti, více legrace atd.

Výsledky pozorování

1) Volnost

Při nekázni dětí při volné hře pan učitel zasahuje méně než paní učitelka.

2) Hraní s dětmi

Volné hry dětí se účastnil více pan učitel. Venku s dětmi běhá a hraje různé hry.

3) Rodiče

Při komunikaci s rodiči se pan učitel evidentně chová jinak a nervózněji než obyčejně. S rodiči dětí převážně komunikuje paní učitelka.

4) Důvěra

Rodiče dětí jsou při příchodu do třídy, kde je jen pan učitel rozpačití.

5) Komunikace

Při káráni pan učitel hlas obyčejně nezvýší. Většinou odvede dítě stranou, vysvětlí mu situaci a zeptá se ho na důvody jeho chování.

6) Oslovení

Všechny děti učitel oslovuje stejně často. Nedělá rozdíly mezi chlapci a děvčaty.

7) Konflikty

Pan učitel řeší porušení pravidel ve třídě klidným rozhovorem s dítětem. Hodně se ho vyptává na důvody jeho jednání.

8) Realizace programu

Do programu se pan učitel zapojuje ve stejné míře jako paní učitelka. Dokáží se spolu bez problému dohodnout.

9) Organizace dne

Organizační pokyny dne dával převážně muž.

10) Utěšování

U každého dítěte jinak. Většinou je pochoval, pohladil a hodně na něj mluvil.

11) Řešení přestupků

Přestupky dětí pan učitel řeší spíš mírně. Vysvětlí dítěti přestupek a pohrozí.

Shrnutí

U pana učitele ve třídě jsem se cítila velice dobře. Děti byly spontánní a zvědavé. A i přes jejich občasnou rozjívenost (jako je to u všech dětí), na učitele reagovaly bez problémů. Zdálo se mi, že ho berou jako staršího „bráchu“, se kterým si mohou hrát a který jim vysvětlí vše o co se zajímají, ale z kterého ale mají také respekt.

Je to typ člověka, který se nebojí a nestydí mluvit o pozitivěch i negativěch učitele v předškolním zařízení. Na problémy se dívá s nadhledem, realisticky a má snahu je řešit. A hlavně si komplikace ve svém povolání přizná.

U pana učitele C se objevila vzácná shoda vyplněného dotazníku s mým pozorováním.

Myslím, že uzavřenost, kterou jsem u něj pozorovala, byla spojena s mojí přítomností. Když se pan učitel vložil do programu s dětmi nebo do hry, jeho plachost se vůči dětem vůbec neprojevovala. Choval se k nim mile, laskavě a hlavně s respektem, porozuměním a přátelstvím.

Pan učitel D

Při vstupu do třídy pana učitele D jsem pocítila volnost a spontaneitu dětí. Pan učitel mě přijal velice vstřícně a po vyplnění dotazníku mě věnoval hodně času na vysvětlování programu zdravé mateřské školy a jejich přístupu k dětem. Povídal mi také o třídním skřítkovi, který se moc zlobí, když si po sobě děti neuklidí hračky. Neuklizené věci si v noci odnáší k sobě a na nějakou dobu je dětem nevrátí.

Pan učitel se snaží nedirektivním přístupem děti dovést k vlastní zodpovědnosti. Vymýšlí si stále nové cestičky k dětské dušičce. Ukazoval mi, jak vytváří program a vysvětloval mi práci s tabulkami zdravé mateřské školy. Ve třídě je trochu cítit anarchie. Děti ne vždy reagují na pana učitele napoprvé, ale na podruhé už zareagují. Je otázkou, do jaké míry děti vnímají autoritativní přístup paní ředitelky k panu učiteli. Je možné, že pokud by děti necítily její nadřazený přístup, autorita pana učitele by se jistě posílila.

Údaje o panu učiteli uvedené v dotazníku

Pan učitel má v mateřské škole praxi čtyři měsíce. Je mu 24 let a nemá své vlastní děti.

Pan učitel má střední pedagogickou školu.

Vyhodnocení dotazníku

Pan učitel se domnívá, že nemá z hlediska autority ve třídě stejnou pozici jako paní učitelka, ale pokud děti splní dohodnuté úkoly, dá jim větší volnost než jeho kolegyně.

Učitel si nemyslí, že hraní s dětmi věnuje více času než paní učitelka, záleží to na motivaci dětí. Má pocit častějšího působení paní ředitelky na děti z hlediska organizace dne.

Pan učitel se domnívá, že s rodiči dětí komunikuje ve stejné míře jako paní učitelka, ale pociťuje od rodičů jistou nedůvěru (nejisté pohledy atd.).

Pan učitel má dojem, že se ve stejné míře jako paní učitelka nepodílí na vymýšlení programu.

Spíše ho připravuje sám kvůli zaneprázdněnosti paní ředitelky. Domnívá se, že v některých případech s dětmi komunikuje odlišně od paní učitelky. Snaží se o samostatnost dětí při řešení jejich problémů. Např. „Nechce si se mnou hrát“ atd.

Pan učitel je přesvědčený, že nedělá vědomě rozdíly mezi chlapci a děvčaty a je si jistý stejnou mírou oslovování chlapců a děvčat při řízené činnosti i při volné hře.

Z hlediska působení na děti a konkrétně řešení neposlušnosti dětí se snaží situaci řešit spíše domluvou. Někdy je podle něj třeba ráznější přístup.

Nedodržení pravidel a nekázeň dětí se snaží řešit slovně a případně děti zaměstná nebo je pošle stát.

Ve způsobu utěšování dává přednost – domluvě

- pochování

- motivaci

Co může podle pana učitele přinést muž do mateřské školy?

Mužský vzor, protože spousta dětí přichází z nefunkčních rodin. Sportovní náhled na problém – snaží se děti vést k jednání a samostatnému řešení problémů.

Učí děti samostatně problém řešit. Zasahuje, až když dochází ke konfliktu tělesnému či k nadávkám.

Výsledky pozorování

1) Volnost

Při nekázi dětí při volné hře pan učitel zasahuje méně než paní učitelka. I když se paní ředitelka vyskytla ve třídě zřídka, pokaždé nějaké dítě napomenula. (Občas i pana učitele).

2) Hraní s dětmi

Volné hry dětí se účastnil více pan učitel.

3) Rodiče

Při komunikaci s rodiči se pan učitel chová relativně spontánně, ale od rodičů je cítit jistá nedůvěra. S rodiči dětí komunikují pedagogové stejně často.

4) Důvěra

Rodiče dětí jsou při příchodu do třídy, kde je jen pan učitel rozpačití.

5) Komunikace

Při kárání pan učitel hlas obyčejně nezvýší. Dětem spíše pohrozí nějakým omezením nebo třídním skřítkem. Ten je obyčejně povolán, když si děti po sobě neuklidí hračky. Přes noc si je skřítek vezme k sobě a vrátí je dětem za delší dobu.

6) Oslovení

Všechny děti učitel oslovuje stejně často. Nedělá rozdíly mezi chlapci a děvčaty.

7) Konflikty

Pan učitel řeší porušení pravidel ve třídě klidným rozhovorem s dítětem. Pokud dítě překročí hranice, pohrozí mu nějakým omezením. Např. „Pokud dítě negativně reaguje na kamaráda nebo ho bije, vysvětlí mu, proč se to nedělá a pokud se to bude opakovat, nepustí ho na „hrad“ – hrad je nástavba patra ve třídě, vyzdobená jako hrad.

9) Realizace programu

Do programu se učitel dnes zapojoval více než paní ředitelka.

9) Organizace dne

Organizační pokyny dne dával převážně muž, protože byl ve třídě více než paní ředitelka.

10) Utěšování

U každého dítěte jinak. Většinou přistoupil k dítěti, vyptal se ho na problém, pohladil ho a povzbudil.

11) Řešení přestupků

Přestupky dětí pan učitel řeší spíš mírně. Vysvětlí dítěti přestupek a pohrozí.

Shrnutí

Pan učitel D je v práci s dětmi sebejistý a baví ho vymýšlet program i zpestření každodenní školkové rutiny. Má hodně nápadů, které dětem zpestřují pobyt v mateřské škole. V řešení problémů s dětmi je rázný a nekompromisní. Pravděpodobně proto v něm děti vidí autoritu, která je ale rázem pryč, když přijde do třídy paní ředitelka, která se k panu učiteli chová trochu jako k dalšímu dítěti. Mě samotnou, pokud bych byla na jeho místě, by to bylo velice nepříjemné, ale na panu učiteli nebylo vidět žádné rozčarování ani rozpaky. V tomto ohledu jsem ho obdivovala.

Několik bodů v dotazníku se neshodovalo s mým pozorováním. Jedním odlišným problémem bylo zapojení pedagogů do hry. Já jsem v den pozorování vyvodila závěr, že pan učitel se do volné hry dětí zapojuje více než paní ředitelka. Ale výsledek může být zavádějící z několika důvodů. Moje pozorování proběhlo v době, kdy se paní ředitelka ve třídě příliš neobjevovala a zkresení mohlo být i z důvodu subjektivního pocitu z paní ředitelky, která byla spíš zaměřená na organizování dětí.

Vzhledem k tomu, že byl pan učitel v tomto zaměstnání krátce, velice se mi líbilo prostředí ve třídě a spontánní projev dětí v jeho přítomnosti. Překvapila mě přísnost pana učitele, která jistě v některých případech není od věci.

Pan učitel E

Při příchodu do třídy pana učitele E mě zaujala jeho přirozená autorita u dětí. Samy od sebe za ním chodily, aby se zapojil do her nebo aby jim pomohl vyřešit nějaký problém ve hře. U tohoto učitele, více než u ostatních, jsem měla pocit většího a častějšího kontaktu s dětmi. Pan učitel se do hry s dětmi dokázal hodně vžít, možná v něm zůstala velká část dítěte - spontánní část osobnosti člověka. S paní učitelkou jsem ho viděla pouze přes dobu oběda a při chystání na odpočinek, i přesto jsem mohla sledovat kooperaci obou pedagogů. I přes velký počet dětí ve třídě si pan učitel uměl zjednat pořádek.

Ve třídě jsem byla panem učitelem přivětivě přivítána. Zdálo se mi, že se k dětem chová stejně jako bych ve třídě nebyla. Atmosféra ve třídě byla velice příjemná a průběh dne se obešel bez zbytečného okřikování dětí.

Údaje o panu učiteli uvedené v dotazníku

Pan učitel má v mateřské škole praxi dva roky. Je mu 25 let a nemá své vlastní děti.

Pan učitel má střední pedagogickou školu.

Vyhodnocení dotazníku

Pan učitel se domnívá, že nemá z hlediska autority ve třídě stejnou pozici jako paní učitelka, cítí u dětí větší autoritu. Dává jim větší volnost než jeho kolegyně.

Učitel si nemyslí, že hraní s dětmi věnuje více času než paní učitelka a má pocit, že na organizaci dne se s paní učitelkou podílejí stejně.

Pan učitel se domnívá, že s rodiči dětí nekomunikuje ve stejné míře jako paní učitelka a pociťuje od rodičů jistou nedůvěru.

Pan učitel má dojem, že se ve stejné míře jako paní učitelka podílí na vymýšlení programu i realizaci programu.

Myslí si, že v některých případech s dětmi komunikuje odlišně od paní učitelky. Snaží se o samostatnost dětí při řešení jejich problémů. Poskytuje větší volnost, ale očekává od dětí dodržení společně vytvořených pravidel. Nechává dětem prostor při řešení jejich každodenních konfliktů.

Pan učitel je přesvědčený, že nedělá vědomě rozdíly mezi chlapci a děvčaty a je si jistý stejnou mírou oslovování chlapců a děvčat při řízené činnosti i při volné hře.

Z hlediska působení na děti a konkrétně řešení neposlušnosti dětí řeší situaci energicky a při neposlušnosti trvá na omluvě, popřípadě na dodržení trestu – dřepy, počet podle závažnosti přestupku dítěte.

Nedodržení pravidel a nekázeň dětí se snaží řešit slovně a případně dětem zadá trest - dřepy.

Ve způsobu utěšování dává přednost – pohlazení

- dodá dítěti odvalu k řešení

Co může podle pana učitele přinést muž do mateřské školy?

Muž může do školky přinést mužský element často chybějící v rodinách. Dětem může muž ukázat jiný způsob řešení problémů než jaký znají o učitelka. Také mám pocit, že muži dávají dětem větší volnost, více jim důvěřují chovají se k nim více jako partnerům.

Výsledky pozorování

1) Volnost

Při nekázi dětí při volné hře pan učitel zasahuje méně než paní učitelka.

2) Hraní s dětmi

Volné hry dětí se účastnil více pan učitel.

3) Rodiče

S rodiči dětí komunikuje učitel méně často než učitelka, ale od rodičů je cítit jistá nedůvěra.

4) Důvěra

Rodiče dětí jsou při příchodu do třídy s panem učitelem nejistí a neví, jak na něj mají zareagovat.

5) Komunikace

Při kárání pan učitel hlas obvykle nezvyšuje. Děti obvykle reagují zřetelně na hluboký a silný mužský hlas. Není nutné, aby na děti hlas zvyšoval nebo situaci zveličoval kvůli neuposlechnutí.

6) Oslovení

Všechny děti učitel oslovuje stejně často. Nedělá rozdíly mezi chlapci a děvčaty.

7) Konflikty

Pan učitel řeší porušení pravidel ve třídě klidným rozhovorem s dítětem. Pokud je to opakovaný přestupek dítěte, pan učitel mu zadá trest – dřepy. Počet dřepů záleží na závažnosti přestupku dítěte.

10) Realizace programu

Do programu se učitel dnes zapojoval stejně jako paní ředitelka.

9) Organizace dne

Organizační pokyny dne dával převážně muž.

10) Utěšování

každé dítě pan učitel utěšoval jiným způsobem. Často si k dětem sednul a klidným hlasem na ně mluvil.

11) Řešení přestupků

Přestupky dětí pan učitel řeší spíše energicky a snaží se dodržet všechny sliby i tresty, které dětem dal. Někdy je možná až moc přísný a příliš lpí na dodržení pravidel.

Shrnutí

U pana učitele ve třídě děti volně pobíhaly, mohly lézt na žebřiny i házet si s míčem ve třídě. Pokud se děti příliš „rozjívily,“ stačilo napomenutí učitele a děti většinou ihned reagovaly. Některé situace během dne bych neřešila tak přísně a také si myslím, že někdy až příliš striktně po dětech vyžaduje dodržení pravidel. Jinak se k dětem choval přívětivě a při každé možné příležitosti se dětem snažil pomoci aniž by je někdy odbyl. S paní učitelkou si velice dobře rozumí a vypadají jako sehraná dvojice. Připravují pro děti hodně aktivní a poznávací program, při kterém se děti rozhodně nenudí. Oba dva hodně dbají na dobré sociální kontakty mezi dětmi a snaží se přispět k poznávání dětí mezi sebou.

Ve většině odpovědí z dotazníku jsem se v pozorování s panem učitelem (až na pár drobných odlišností) shodla.

Celkové shrnutí

Po seznámení s učiteli v mateřských školách jsem došla k několika shodným prvkům, které buď pozorují sami muži nebo jsem je vyzorovala já.

Většina učitelů (tři z dotazovaných) se domnívá, že dětem dávají větší volnost než paní učitelky. V tom se moje pozorování s jejich odpověďmi shoduje.

Pouze jeden pan učitel měl dojem, že se hraní s dětmi věnuje více muž. Ostatní si myslí, že se do her s dětmi zapojují stejně jako jejich kolegyně. Z mého pozorování vyplývá, že muži se k dětem ve hře přidávají častěji než ženy.

Tři z pěti oslovených mužů mají pocit, že komunikují s rodiči dětí stejně často jako učitelka. V mém pozorování jsou údaje jiné. Pokud přijdou rodiče do třídy, kde se nachází oba pedagogové, dají přednost učitelce. Muži se často rodičům vyhýbají.

Pouze dva muži pocítují od rodičů stejnou důvěru, jakou mají k učitelce. Podle mého pozorování byli rodiče vždy rozpačitější při rozhovorech s muži.

Na dotaz, zda se domnívají, že s dětmi komunikují jinak než žena, odpověděli všichni kladně. Jeden učitel si myslí, každý člověk komunikuje odlišně. Moje pozorování jejich názory potvrdilo.

Všichni muži se domnívají, že stejně často oslovují chlapce i děvčata a že mezi nimi nedělají rozdíly. To samé potvrdilo moje pozorování.

Opět se všichni muži shodli na tom, že konflikty mezi dětmi řeší pokaždé jinak podle situace. Moje pozorování ukázalo, že tento problém závisí čistě na povaze jednotlivého učitele a proto se výsledky pozorování často lišily.

Všichni učitelé se shodli na tom, že se ve stejné míře podílejí na vymýšlení programu a čtyři z nich jsou přesvědčeni, že se stejně tak často jako učitelka aktivně účastní realizace programu. Mé pozorování to potvrdilo.

Pouze jeden učitel má pocit menší autority ve třídě než jeho kolegyně. Ostatní si myslí, že mají autoritu stejnou. Podle mého pozorování má většina mužů o něco větší vliv na děti než učitelka.

Tři z oslovených učitelů se domnívají, že organizační otázky dne řeší oba pedagogové stejně často. Jeden učitel uvádí, jako větší organizátorku dne ženu a jeden uvádí muže.

Na otázky řešení přestupků dětí a utěšování dětí se učitelé shodli na jedinečnosti situace. Pokaždé zareagují jinak. Často děti při utěšování pohladí a povzbudí.

Při nekázni často vysvětlují špatné chování, kladou otázky, ale někdy se uchýlí i k trestu cvičením – dřepy. Vše se shodovalo s mým pozorováním.

Výsledky předpokladů

Hypotézy

- 1) chování učitelů k dětem se bude lišit od chování paní učitelky
- 2) pan učitel bude méně a odlišně (oproti paní učitelce) navazovat kontakty s rodiči
- 3) rozdíly v působení učitelů a učitelek na děti nebudou velké
- 4) budou rozdíly v chápání muže jako rovnocenného partnera
- 5) budou rozdíly v míře přirozené autority

- 1) První hypotéza se potvrdila. Chování mužů k dětem bylo odlišné od chování žen. Učitelé jednali s dětmi jako s rovnocennými partnery a nechávali jim větší prostor pro řešení vlastních problémů.
- 2) Druhá hypotéza se také potvrdila. Předsudky rodičů k mužům v mateřských škola negativně působí na vzájemnou interakci. Rodiče dětí v komunikaci dávají přednost učitelce.
- 3) Tato hypotéza se nepotvrdila. Nejsou velké rozdíly v působení žen a mužů na děti. Působení na děti je velice individuální. Jediný shodný prvek je větší volnost od mužů poskytovaná dětem.
- 4) Čtvrtá hypotéza se nepotvrdila. učitelky většinou vidí v mužích rovnocenné partnery a pokud tomu tak někde není, důvodem je nízký věk učitelů oproti jejich kolegyním.
- 5) Poslední hypotéza se potvrdila. Muži mají při vstupu do třídy autoritu, jako si žena musí vydobýt.

Závěr

Z mého pozorování vyplývá, že se muži v působení na děti opravdu v některých věcech liší od žen. Ale celkový dojem z návštěv tříd, kde pracují učitelé mě přivedl na novou myšlenku. Muži mají totiž stejně tak individuální přístup k dětem. Mohli se shodnout v rozdílném působení na děti oproti ženám, ale myslím, že stejně tak bych mohla najít rozdíly u starších a mladších učitelek nebo u učitelek s adekvátním vzděláním a bez něj.

Ale přece jen mají muži v předškolním zařízení své místo. Jsou nejen mužským vzorem v dětském životě, kde leckdy muži chybí, ale dokáží se k dětem více přiblížit. Ne nadarmo se říká, že muži zůstávají stále dětmi. Hravost v mužích přetrvává celý život. Jen nevím, proč tomu tak u žen není.

Dalším pozitivem, které se dá brát za mužskou vlastnost je jiný způsob řešení problémů. To přináší rozšíření dětského obzoru a další alternativy ve vzorcích chování, které si budou děti zvnitřňovat a pracovat s nimi dále v životě.

Jediné velké negativum při práci učitelů je pohled rodičů. Moc mě mrzí, že se společnost v některých záležitostech neumí otevřít „novotám.“ Je těžké měnit své názory, pokud člověk žije ve společnosti plné genderových stereotypů a předsudků vůči změnám postoje ke gender jako takovému.

Jediná možnost, jak se pokusit změnit náhled společnosti na muže v mateřské škole je podle mého názoru seznámení společnosti s historií mateřských škol a s muži v jejich prvopočátcích. V současné technické společnosti, která je tolik ovlivňována médii by neměl být problém se pokusit změnit názor veřejnosti na toto téma. Když jsou lidé tak ovlivnitelní médii v jiných záležitostech a problémech společnosti, mohli by přijmout i jiný pohled na mateřskou školu, seznámili by se s ní jako se vzdělávací institucí a s muži jako součástí pedagogického sboru v předškolních institucích. Stačilo by ukázat lidem, jak školky fungují v severských zemích a jak velkou úlohu při vzdělávání dětí tam hrají muži. Myslím, že alespoň část veřejnosti by se nad touto problematikou zamyslela a už to by byl dobrý start.

Seznam literatury

- Bem,S. (1993) : The Lenses of gender. New Haven: Yale University Press
- Doležalová,I. Postavení a role ženy v Křesťanství. In Kol. autorů, ABC feminismu:, Brno: Nesehnutí 2004, ISBN 80-9032228-3-2.
- Filagová, M. Materská škola cez rodové okuliare . PEDAGOGIKA roč.LV,2005, s.248-263
- Jarkovská, L. Prohlédněme generové stereotypy. In Kol. autorů, ABC feminismu:, Brno: Nesehnutí 2004
- .Rezzenti,C.M., Curran,D.J. Ženy, muži a společnost, Praha: Karolinum 2003
- Smetáčková,I., Vlková,K.: Gender ve škole. Praha, Otevřená společnost 2005, ISBN 80-903331-2-5.
- Šmelová,E. Mateřská škola a její učitelé v podmínkách společenských změn, Olomouc : Univerzita Palackého, 2006, ISBN80-244-1373-6
- Valdrová,J. Smetáčková,I Knotková,B. Příručka pro posuzování genderové korektnosti učebnic, Praha 2004
- Vynesení ministra zál. duch. a vyučování z dne 22.m. června I. 1872,č.4711, ku všem zemským úřadům školním
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Gender>
- Adler,A. Psychologie dětí, Praha: Práh, 1994
- Deissler,H.H. Každodenní problémy v mateřské škole, Portál 1994
- Dewey,J. Škola a společnost,1904
- Drapela,V.J. Přehled teorií osobnosti, Praha: Portál 2003
- Hennig,C.,Keller,G. Antistresový program pro učitele, Praha: Portál, 1996
- Jirásek,J. Hrajeme si doopravdy,1983
- Kasíková,H.,Valenta,J. Reformu dělá učitel, Praha: Sdružení pro tvořivou dramatiku, 1994
- Kolláriková,Z., Pupala,B. Předškolní a primární pedagogika, Praha: Portál 2001
- Krejčová,H. Prožívat několik životů, Portál 1999
- Matějček,Z. Náhradní rodinná péče, Portál 1999
- Mertin,V., Gillernová,I. Psychologie pro učitelky mateřské školy, Praha:Portál 2003
- Prekopová,J. Malý tyran, Praha: Portál, 1993
- Rousseau,J.J. Emil čili o výchování, 1907
- Rýdl,K Reformní praxe v současných školských systémech, 1990
- Sagi,A. : Problémové děti v mateřské škole, Portál 1995

Schoenebeck : Život s dětmi bez výchovy

Svobodová,J a Jůva,V. Alternativní školy, Brno: Paido, 1995

Vágnerová,M. Vývojová psychologie, Praha:Portál 2000

Příloha č.1

Dotazník pro učitele v MŠ

		Ano	Ne	Jestliže ani jedna z nabídek neodpovídá, popište, prosím, situaci.
1.	Myslíte si, že jako muž dáváte dětem ve třídě větší volnost než paní učitelka?		X	
2.	Myslíte si, že věnujete hraní s dětmi více času než paní učitelka?		X	
3.	Komunikujete s rodiči dětí ve stejné míře jako paní učitelka?	X		
4.	Pocítujete od rodičů dětí stejnou důvěru?	X		
5.	Myslíte si, že s dětmi komunikujete jinak než paní učitelka? Popřípadě v jakých situacích?			V některých situacích používám více humoru a o něco méně struktury a rámců při styku s dětmi. Nejsou ale žádná ani pravidla
6.	Myslíte si, že neděláte vědomě rozdíl mezi chlapci a děvčaty?		X	
7.	Myslíte si, že ve stejné míře oslovujete chlapce i děvčata?	X		
8.	Rešíte konflikty mezi dětmi a neposlušnost - spíše rázně? - nebo domlouváním?			Jestliže ano jak např. řeším na konkrétní situaci a dítěti. Samozřejmě se ale snažím být rádý pro dohledání, tj. li. to jsem trochu
9.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na vymýšlení programu jako paní učitelka?	X		
10.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na realizaci programu jako paní učitelka?	X		
11.	Myslíte si, že máte ve třídě z hlediska autority stejnou pozici jako paní učitelka?	X		

MŠ

12.	Pokud jste ve třídě s paní učitelkou, kdo převážně řeší organizační otázky dne?		oba stejně
13.	Jakému způsobu utěšování dáváte přednost?		sáhl na dítě, ale nejlepší je odvést pozornost na něco jiného, rozptýlit dítě oemť jak je dítě šťastné!
14.	Jak řešíte přestupky dětí? (Tresty spíše symbolické občas i fyzické)		vyprávím co je špatně, svalu ne omlouvám, a napravím, fyzik. trestám jen výjimečně a symbolicky

Volné : Co si myslíte, že může muž jako učitel přinést dětem do mateřské školy ?

Sethlání s mužským elementem, s jiným přístupem než s přístupem ženy, s jiným druhem humoru a přístupem k problémům, dohoda s paní učitelky se ve společnosti učitelky chovají trochu jinak, než v roce senském kolektivem. k dětem.
Kolektivace je v každém kolektivem propořivá, protože je přirozená!

Věk : 25

Délka praxe : 3 roky

Děti : nemám

Vzdělání : ukončené gymnasiu, mobilizaci VŠ - pedagogické představitelství
vůle

Dotazník pro učitele v MŠ

		Ano	Ne	Jestliže ani jedna z nabídek neodpovídá, popište, prosím, situaci.
1.	Myslíte si, že jako muž dáváte dětem ve třídě větší volnost než paní učitelka?		NE	
2.	Myslíte si, že věnujete hraní s dětmi více času než paní učitelka?		NE	
3.	Komunikujete s rodiči dětí ve stejné míře jako paní učitelka?	ANO		
4.	Pocítujete od rodičů dětí stejnou důvěru?	ANO		
5.	Myslíte si, že s dětmi komunikujete jinak než paní učitelka? Popřípadě v jakých situacích?	?		KAŽDÝ ČLOVĚK - UČITEL NEBO RODIČ "KOMUNIKUJE" S DĚTMI JINAK.
6.	Myslíte si, že neděláte vědomě rozdíl mezi chlapci a děvčaty?		NE	KDYBYCH NEPOVAŽOVAL KAŽDÉ DÍTE ZA INDIVIDUALITU
7.	Myslíte si, že ve stejné míře oslovujete chlapce i děvčata?	ANO		
8.	Rešíte konflikty mezi dětmi a neposlušnost - spíše rázně? - nebo domlouváním?	?		Jestliže ano jak např. NEEXISTUJE ŽÁDNÝ "MODEL" ŘEŠENÍ KONFLIKTU: "RÁZNÝ" NEBO "DOMLOUVÁNÍM".
9.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na vymýšlení programu jako paní učitelka?	ANO		
10.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na realizaci programu jako paní učitelka?	ANO		
11.	Myslíte si, že máte ve třídě z hlediska autority stejnou pozici jako paní učitelka?	ANO		

12.	Pokud jste ve třídě s paní učitelkou, kdo převážně řeší organizační otázky dne?	?	PRACUJEME V "TANDEMECH" A TÝMECH. OTÁZKA POSTUPUJE PLYS.
13.	Jakému způsobu utěšování dáváte přednost?	?	POKUD KÉDOKO MŮŽE DÁVAT PŘEDNOST NEJAKÉMU ZPŮSOBU UTEŠOVÁNÍ
14.	Jak řešíte přestupky dětí? (Tresty spíše symbolické občas i fyzické)	?	NI, TAK JE TO DÍTĚ. KÉCO JAKO "TRESTY" NEPRAKTICUJEME

Volné : Co si myslíte, že může muž jako učitel přinést dětem do mateřské školy ?

TO ZAČEČÍ MA NEM. A MA ŠKOLE.

Věk : 36

Délka praxe : 10 let

Děti : 2 - 3

Vzdělání : ps, nekoneč vs (pedF uk)

Dotazník pro učitele v MŠ

		Ano	Ne	Jestliže ani jedna z nabídek neodpovídá, popište, prosím, situaci.
1.	Myslíte si, že jako muž dáváte dětem ve třídě větší volnost než paní učitelka?	X		
2.	Myslíte si, že věnujete hraní s dětmi více času než paní učitelka?	X		
3.	Komunikujete s rodiči dětí ve stejné míře jako paní učitelka?		X	
4.	Pociťujete od rodičů dětí stejnou důvěru?		X	
5.	Myslíte si, že s dětmi komunikujete jinak než paní učitelka? Popřípadě v jakých situacích?	X		
6.	Myslíte si, že neděláte vědomě rozdíl mezi chlapci a děvčaty?	X		
7.	Myslíte si, že ve stejné míře oslovujete chlapce i děvčata?	X		
8.	Rešíte konflikty mezi dětmi a neposlušnost - spíše rázně? - nebo domlouváním?	X		Jestliže ano jak např.
9.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na vymýšlení programu jako paní učitelka?	X		
10.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na realizaci programu jako paní učitelka?	X		
11.	Myslíte si, že máte ve třídě z hlediska autority stejnou pozici jako paní učitelka?	X		

12.	Pokud jste ve třídě s paní učitelkou, kdo převážně řeší organizační otázky dne?			<i>mítel</i>
13.	Jakému způsobu utěšování dáváte přednost?			<i>- potěšením slovním i citovým - otázkami</i>
14.	Jak řešíte přestupky dětí? (Tresty spíše symbolické občas i fyzické)			<i>- konkrétním řešením - domluvou - nikdy raději - otázkami</i>

Volné : Co si myslíte, že může muž jako učitel přinést dětem do mateřské školy ?

- to, co ženy (učitelky) nemají (?)*
- pyvnání a 2 elementů (matky a otce)*
- racionalitu, společitost, jiné řešení (postoje), větší fyzik (sport)*
- více času / probodky, i méně pravidel (oddmow)*
- méně ukřovsti, ve "legro" a d.*

Věk : *29 let* *11 MŠ*
Délka praxe : *5 let* *4 roky + cizlní plvita (2 roky) v dětské léčebně*
Děti : *3-7 let*
Vzdělání : *VOŠ PEDAGOGICKÁ*

Dotazník pro učitele v MŠ

		Ano	Ne	Jestliže ani jedna z nabídek neodpovídá, popište, prosím, situaci.
1.	Myslíte si, že jako muž dáváte dětem ve třídě větší volnost než paní učitelka?			větší volnost dávám, pokud jsou splněny dohodnuté úkoly
2.	Myslíte si, že věnujete hraní s dětmi více času než paní učitelka?			Nemyslím, že by byl rozdíl. Záleží na situaci: počet dětí ve třídě, atd.
3.	Komunikujete s rodiči dětí ve stejné míře jako paní učitelka?	X		
4.	Pocítujete od rodičů dětí stejnou důvěru?		X	Někdy je důvěra docela malá: nepřítel pohledy, atd.
5.	Myslíte si, že s dětmi komunikujete jinak než paní učitelka? Popřípadě v jakých situacích?	X		buďím si a máv. samostatnost při řešení problémů: "nechce ti k mně vstát, atd."
6.	Myslíte si, že neděláte vědomě rozdíl mezi chlapci a děvčaty?		X	
7.	Myslíte si, že ve stejné míře oslovujete chlapce i děvčata?	X		
8.	Rešíte konflikty mezi dětmi a neposlušnost - spíše rázně? - nebo domlouváním?			Jestliže ano jak např. nikdy domlouvám. někdy je třeba ráznější přístup.
9.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na vymýšlení programu jako paní učitelka?	X		buďím si a volit témata kávanou; kápanou!
10.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na realizaci programu jako paní učitelka?			
11.	Myslíte si, že máte ve třídě z hlediska autority stejnou pozici jako paní učitelka?		X	

12.	Pokud jste ve třídě s paní učitelkou, kdo převážně řeší organizační otázky dne?			Paní učitelka - ředitelka HP
13.	Jakému způsobu utěšování dáváte přednost?			Domlouva, pochováním a ukojením
14.	Jak řešíte přestupky dětí? (Tresty spíše symbolické občas i fyzické)			Přestupky řeším slovy a případně kausičkami nebo občas pošlu mat.

Volné : Co si myslíte, že může muž jako učitel přinést dětem do mateřské školy ?

mužský vzor, protože spousta dětí přichází z nefunkčních rodin. Sportovní horky na problém - snažím se děti vést k řešení a řešení problémů. Učí se problém řešit. Zasahují, až když dojde ke konfliktu tělesnému či nadávkám.

Věk : 24

Délka praxe : 4. měsíc

Vzdělání : PS - pedagogika, Brno

Máte vlastní děti? : NE

Dotazník pro učitele v MŠ

		Ano	Ne	Jestliže ani jedna z nabídek neodpovídá, popište, prosím, situaci.
1.	Myslíte si, že jako muž dáváte dětem ve třídě větší volnost než paní učitelka?	X		
2.	Myslíte si, že věnujete hraní s dětmi více času než paní učitelka?		X	
3.	Komunikujete s rodiči dětí ve stejné míře jako paní učitelka?		X	
4.	Pocítujete od rodičů dětí stejnou důvěru?		X	
5.	Myslíte si, že s dětmi komunikujete jinak než paní učitelka? Popřípadě v jakých situacích?	X		Větší volnost při řešení problémů obdobněm spol. pravidel
6.	Myslíte si, že neděláte vědomě rozdíl mezi chlapci a děvčaty?		X	
7.	Myslíte si, že ve stejné míře oslovujete chlapce i děvčata?	X		
8.	Řešíte konflikty mezi dětmi a neposlušnost - spíše rázně? - nebo domlouváním?			Jestliže ano jak např. Rázně zasáhne - ve chvíli překročení pravidel → našl. domluva / Držpy Trvá na omůlva
9.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na vymýšlení programu jako paní učitelka?	X		
10.	Myslíte si, že se stejnou měrou podílíte na realizaci programu jako paní učitelka?	X		
11.	Myslíte si, že máte ve třídě z hlediska autority stejnou pozici jako paní učitelka?		X	Děti mě od poč. vnímají jako větší autoritu

12.	Pokud jste ve třídě s paní učitelkou, kdo převážně řeší organizační otázky dne?			Oba stejně
13.	Jakému způsobu utěšování dáváte přednost?			pohlázením a dodáním odvahy ↳ všem
14.	Jak řešíte přestupky dětí? (Tresty spíše symbolické občas i fyzické)			Různě za velké porušení pravidel / dřep

Volné : Co si myslíte, že může muž jako učitel přinést dětem do mateřské školy ?

Věk : 25

Délka praxe : 2 roky

Děti : NE

Vzdělání : SS Pa

Příloha č. 2

Pozorovací arch

	Cíl pozorování	Pozorovaná aktivita	M	Ž	S	Poznámky při pozorované činnosti
1.	Volnost	Volná hra – běh, skákání Kdo zakročí častěji.....	X			<i>Při odhlášení dítěte 'ajjn'</i> <i>hlas - skákání - dítě poskakuje</i>
2.	Hraní s dětmi	Při volné hře ve třídě, venku se do hry více zapojuje ...			X	<i>Na odhlášení si s dětmi</i> <i>hrála spíše s. i s. s. s.</i>
3.	Rodiče	Při příchodu nebo odchodu rodičů s dětmi s rodiči více komunikuje....		X		<i>Z 11111</i> <i>M</i>
4.	Důvěra	Při příchodu rodičů se chovají jinak k muži a jinak k ženě....				<u>Ano</u> Ne
5.	Komunikace	Při kárání pan učitel zvýší hlas....				<u>M</u> – Zvýší hlas – <u>nezvýší</u> <i>Při káráni s d. dítě a mluví na něj</i> <i>poslouchá, ale důrazně - přímě</i>
6.	Oslovení	V kom.kruhu, při řízené činnosti oslovuje více...				CH CH - D - <u>stejně</u> <i>- jedním 'samotm, i předvádějí</i>
7.	Konflikty	Řeší konflikty a nekázeň..				<u>Spíše rázně- spíše domluvou</u> <i>Příjde na dítě a mluví o něm</i> <i>měly si ho ovšem srovnat do slo</i>
8.	Realizace programu	Do programu se dnes aktivně více zapojuje...			X	<i>Dítě rozdělení na dvě -</i> <i>částeč - mláti, skáti.</i> <i>Kazdy' by měl jeden skupinu</i>
9.	Organizace dne	Organizační pokyny dával/a více..	X			<i>M 1111</i> <i>Z 1</i> <i>(na třídě byl určitě delší doba)</i>
10.	Utěšování	Pokud muž dítě utěšoval - jak				<u>Jak</u> <i>Podobal a potěšil</i>
11.	Řešení přestupků	Řeší-li učitel přestupek				<u>Rázně - mírně - neřeší</u>

Pozorovací arch

	Cíl pozorování	Pozorovaná aktivita	M	Ž	S	Poznámky při pozorované činnosti
1.	Volnost	Volná hra – běh, skákání Kdo zakročí častěji.....	X			<i>Je více mezi dětmi</i>
2.	Hraní s dětmi	Při volné hře ve třídě, venku se do hry více zapojuje ...	X			
3.	Rodiče	Při příchodu nebo odchodu rodičů s dětmi s rodiči více komunikuje....		X		
4.	Důvěra	Při příchodu rodičů se chovají jinak k muži a jinak k ženě....			X	Ano <i>služba</i> Ne <i>s rozpisem</i>
5.	Komunikace	Při kárání pan učitel zvýší hlas....				M – <u>Zvýší hlas</u> – <u>nezvýší</u> <i>Ne často, ale věcně</i>
6.	Oslovení	V kom.kruhu, při řízení činnosti oslovuje více...				CH - D - <u>stejně</u>
7.	Konflikty	Řeší konflikty a nekázeň..				<u>Spíše rázně- spíše domluvou</u> <i>Při větší neposlušnosti s dítětem např. při řízení, zvýší hlas a osloví dítě ke spolupráci na přehlasování</i>
8.	Realizace programu	Do programu se dnes aktivně více zapojuje...			X	<i>Dívce. Atas má učitel jít rovnou na učitelku. Uč. si vše udělá sama. Dnes: spolupráce</i>
9.	Organizace dne	Organizační pokyny dával/a více..	X			
10.	Utěšování	Pokud muž dítě utěšoval - jak				Jak <i>Podíval</i>
11.	Řešení přestupků	Řeší-li učitel přestupek				<u>Rázně</u> – mírně - neřeší

Pozorovací arch

	Cíl pozorování	Pozorovaná aktivita	M	Ž	S	Poznámky při pozorované činnosti
1.	Volnost	Volná hra – běh, skákání Kdo zakročí častěji.....		X		
2.	Hraní s dětmi	Při volné hře ve třídě, venku se do hry více zapojuje ...	X			Učitel venku s dětmi běhá a hraje hry
3.	Rodiče	Při příchodu nebo odchodu rodičů s dětmi s rodiči více komunikuje....		X		Učitel se sbíhá do ústředí
4.	Důvěra	Při příchodu rodičů se chovají jinak k muži a jinak k ženě....				Ano Ne Rodiče pro rozpravějí
5.	Komunikace	Při kárání pan učitel zvýší hlas....				M – Zvýší hlas – <u>nezvýší</u> klidným hlasem pokárá
6.	Oslovení	V kom.kruhu, při řízené činnosti oslovuje více...				CH - D - <u>stejně</u>
7.	Konflikty	Řeší konflikty a nekážeň..				Spíše rázně- spíše domluvou jde na d'lečkama povídá si s tím o kom, se učitelé i s dětmi
8.	Realizace programu	Do programu se dnes aktivně více zapojuje...			X	
9.	Organizace dne	Organizační pokyny dával/a více..	X			
10.	Utěšování	Pokud muž dítě utěšoval - jak				Jak Pochoval, pohladil a mluvil na d'le
11.	Řešení přestupků	Řeší-li učitel přestupek				Rázně – <u>mirně</u> - neřeší Pohovor a upřítlí d'lečk přestupků

Pozorovací arch

	Cíl pozorování	Pozorovaná aktivita	M	Ž	S	Poznámky při pozorované činnosti
1.	Volnost	Volná hra – běh, skákání Kdo zakročí častěji.....		X		<i>1. když se pan učitel pohybuje ve třídě málo, vždy nosí v ruce nějakou věc, kterou dětem předvádí</i>
2.	Hraní s dětmi	Při volné hře ve třídě, venku se do hry více zapojuje ...	X			
3.	Rodiče	Při příchodu nebo odchodu rodičů s dětmi s rodiči více komunikuje....			X	
4.	Důvěra	Při příchodu rodičů se chovají jinak k muži a jinak k ženě....				Ano (jako vždy) Ne
5.	Komunikace	Při káráni pan učitel zvýší hlas....				M – Zvýší hlas – nezvýší <i>Ve sb. se dítěm tímto stěnkou ve sb. ale jen v dobrém.</i>
6.	Oslovení	V kom.kruhu, při řízené činnosti oslovuje více...				CH - D - <u>stejně</u>
7.	Konflikty	Řeší konflikty a nekázeň..				Spíše rázně- spíše domluvou <i>je klidný, pokouší se přetvářet, usmívá, upozorní ho na to</i>
8.	Realizace programu	Do programu se dnes aktivně více zapojuje...	X			
9.	Organizace dne	Organizační pokyny dával/a více..		X		
10.	Utěšování	Pokud muž dítě utěšoval - jak				Jak <i>Přiběhl k němu, vyprávěl ho a pohladil jej</i>
11.	Řešení přestupků	Řeší-li učitel přestupek				Rázně - <u>mírně</u> - neřeší

Pozorovací arch

	Cíl pozorování	Pozorovaná aktivita	M	Ž	S	Poznámky při pozorované činnosti
1.	Volnost	Volná hra – běh, skákání Kdo zakročí častěji.....		X		////
2.	Hraní s dětmi	Při volné hře ve třídě, venku se do hry více zapojuje ...	X			
3.	Rodiče	Při příchodu nebo odchodu rodičů s dětmi s rodiči více komunikuje....		X		
4.	Důvěra	Při příchodu rodičů se chovají jinak k muži a jinak k ženě....				(Ano) Ne <i>Plavání provázání na pan ne k ženě</i>
5.	Komunikace	Při kárání pan učitel zvýší hlas....				M – Zvýší hlas – <u>nezvýší</u>
6.	Oslovení	V kom.kruhu, při řízené činnosti oslovuje více...				CH - D - <u>stejně</u>
7.	Konflikty	Řeší konflikty a nekázeň..				<u>Spíše rázně</u> - spíše domluvou <i>vypravěti a to "Sdrápnit" (ať spíše "dovra")</i>
8.	Realizace programu	Do programu se dnes aktivně více zapojuje...			X	
9.	Organizace dne	Organizační pokyny dával/a více..	X			
10.	Utěšování	Pokud muž dítě utěšoval - jak				Jak <i>Set. 2 dítěti a klobouk na ně mluvit</i>
11.	Řešení přestupků	Řeší-li učitel přestupek				<u>Rázně</u> – mírně - neřeší

Příloha č.3

Dotazník pro učitelky MŠ

		Ano	Ne	Jestliže ani jedna z nabídek neodpovídá, popište, prosím, situaci.
1.	Myslíte si, že jako žena dáváte dětem ve třídě větší volnost než by dával muž?		X	
2.	Myslíte si, že věnujete hraní s dětmi více času než by věnoval učitel?	X		
3.	Domníváte se, že my pan učitel komunikoval s rodiči dětí ve stejné míře jako vy - paní učitelka?	X		
4.	Domníváte se, že by učitel měl od rodičů dětí stejnou důvěru?	X		
5.	Myslíte si, že s dětmi komunikujete jinak než by komunikoval učitel? Popřípadě v jakých situacích?	X		PŘI HŘE, JÍDLĚ, PŘI SOUTĚŽI I VE SPORĚCH
6.	Myslíte si, že neděláte vědomě rozdíl mezi chlapci a děvčaty?		X	
7.	Myslíte si, že ve stejné míře oslovujete chlapce i děvčata?	X		
8.	Řešíte konflikty mezi dětmi a neposlušnost - spíše rázně? - nebo domlouváním?			Jestliže ano jak např. RÁZNĚ PŘI OPAKOVANÉM DOMLOUVÁNÍ
9.	Domníváte se, stejnou měrou podílel na vymýšlení programu?		X	
10.	Myslíte si, že by se muž - učitel stejnou měrou podílel na realizaci programu?	X		
11.	Myslíte si, že byste měla ve třídě z hlediska autority stejnou pozici jako pan učitel?		X	

12.	Pokud byste byla ve třídě s panem učitelem, kdo myslíte, že by převážně řešil organizační otázky dne?			SNÁŽILA RYCH SE O STEJNÝ PODÍL
13.	Jakému způsobu utěšování dáváte přednost?			ZVÍTĚT DŮVOD A ŘEŠIT HO ROZHOVOREM (ZKUSIT ZAVĚST MYŠLENKY JINĚ)
14.	Jak řešíte přestupky dětí? (Tresty spíše symbolické občas i fyzické)			FYZICKÉ - OSVEDČENÉ PŘEPY! DOMLUVOU SYMBOLICKÉ - POHROZENÍ

Volné : Co si myslíte, že může muž jako učitel přinést dětem do mateřské školy ?

VYVĚŘIT ŽENSKÝ KOLEKTIVU
 AUTORITA NA MS

Dotazník pro učitelku v MŠ

		Ano	Ne	Jestliže ani jedna z nabídek neodpovídá, popište, prosím, situaci.
1.	Myslíte si, že jako žena dáváte dětem ve třídě větší volnost než by dával muž?	✓		
2.	Myslíte si, že věnujete hraní s dětmi více času než by věnoval učitel?		✓	
3.	Domníváte se, že my pan učitel komunikoval s rodiči dětí ve stejné míře jako vy - paní učitelka?		✓	
4.	Domníváte se, že by učitel měl od rodičů dětí stejnou důvěru?		✓	
5.	Myslíte si, že s dětmi komunikujete jinak než by komunikoval učitel? Popřípadě v jakých situacích?	✓		
6.	Myslíte si, že neděláte vědomě rozdíl mezi chlapci a děvčaty?		✓	
7.	Myslíte si, že ve stejné míře oslovujete chlapce i děvčata?	✓		
8.	Rešíte konflikty mezi dětmi a neposlušnost - spíše rázně? - nebo domlouváním?			Jestliže ano jak např.
9.	Domníváte se, stejnou měrou podílel na vymýšlení programu?	✓		
10.	Myslíte si, že by se muž – učitel stejnou měrou podílel na realizaci programu?	✓		
11.	Myslíte si, že byste měla ve třídě z hlediska autority stejnou pozici jako pan učitel?	✓		

12.	Pokud byste byla ve třídě s panem učitelem, kdo myslíte, že by převážně řešil organizační otázky dne?			oba stejně
13.	Jakému způsobu utěšování dáváte přednost?			dle situace - slovně / / pohláskami
14.	Jak řešíte přestupky dětí? (Tresty spíše symbolické občas i fyzické)			symbolické

Volné : Co si myslíte, že může muž jako učitel přinést dětem do mateřské školy ?

Předpokládám, že auto žáci by vykonával „ nadšený “ muž a špalíng pro ně, jak by byl velkým žurosem a ženou v dlouhém stereotypu žen - učitelů .